

Управління культури, туризму і курортів
Хмельницької обласної державної адміністрації
Хмельницька обласна
універсальна наукова бібліотека ім. М. Островського

До 75-х роковин Голодомору в Україні

Минувшини чорні рядки і пам'яті світла скорбота

(Голодомор 1932–1933 років
на Хмельниччині)

Довідково-бібліографічне видання

Хмельницький
2008

ББК 91.9:63.3 (4УКР-4ХМЕ)

Г61

Минувшини чорні рядки і пам'яті світла скорбота: (Голодомор 1932–1933 років на Хмельниччині): Довід.-бібліогр. вид. / Упр. культури, туризму і курортів Хмельниц. облдержадмін.; Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2008. – 80 с.

Видання подає матеріали про трагічну сторінку на теренах краю – голод 1932–1933 рр. Книга буде корисною освітянам, працівникам культури, учнівській та студентській молоді, краєзнавцям, а також тим, хто цікавиться історією рідного краю.

Укладачі: *Мельник В. О.*
Борейко В. М.

Відповідальна за випуск: *Синиця Н. М.*

ПЕРЕДМОВА

Бібліографічний покажчик “Голодомор 1932–1933 років на Хмельниччині” – перша спроба систематизувати матеріал про цю найтрагічнішу сторінку нашої історії.

Впродовж 50 років тема голодомору офіційно замовчувалася. Нині ми маємо можливість підняти архівні документи, публікувати спогади очевидців, розкрити правду про цей період історії.

На Хмельниччині на початку 90-х років з’являються перші книги свідчень, документально-публіцистичні матеріали. В 1993 році пройшла республіканська науково-практична конференція “Голод 1932–1933 років на Хмельниччині: причини, наслідки, уроки”.

З 2003 року розпочинається активне висвітлення теми голодомору. В області проходять науково-практичні конференції, виходять монографії, книги-свідчень, по-новому висвітлюється цей період в шкільних підручниках з історії рідного краю.

Література згрупована у шести розділах.

Відкриває видання вступна стаття кандидата історичних наук В. П. Мацька, який, до речі, зовсім недавно нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня за особистий внесок у дослідження голодоморів в Україні. Для зручності користування до видання складено алфавітний та географічний покажчики.

Відбір матеріалу завершено у жовтні 2008 року.

Укладачі висловлюють вдячність бібліографам ЦБС за надіслані матеріали з місцевої преси.

З матеріалами про голодомор на Хмельниччині всі бажаючі можуть ознайомитись у відділі краєзнавства обласної наукової бібліотеки.

Свої відгуки і пропозиції просимо надсилати за адресою:

*29013, м. Хмельницький,
вул. Театральна, 28,
ХОУНБ ім. М. Островського
E-mail: library_km@svitonline.com*

ЗАБУТТЮ НЕ ПІДЛЯГАЄ

На Поділлі 75 років тому, як і по всій Україні, лютував штучний голод. Йдеться про пам'ять мільйонів жертв українського народу, що впали голодною смертю 1932–1933 років. За свідченнями очевидців, вмирили цілі вулиці. Причому людей хоронили не по-людськи. Над їхніми тілами не читали Псалтир, їх не оплакували, не справляли за ними дев'ятини, сороковини і роковини, як потрібно за християнським звичаєм, хоронили без домовини, не ставили хреста. Не було кому. По кілька душ клали в одну яму, штабелями. І ніхто не знав тоді, що українські села вмирили з волі вищого керівництва колишнього СРСР, затвердженої і збереженої в опублікованих постановках ЦК КПРС.

Так, на Деражнянщині пухли і вмирили селяни, а в газеті про трагедію не те що згадок – навіть натяків не було. Табу. Суворі заборона під сімома замками. Хто кляв владу – розстрілювали. Проте, як свідчить академік О.Р. Мазуркевич (1913–1995, колишній працівник деражнянської районної газети “За соціалістичну перебудову”) саме в розпалі голоду 1933 року, “в обмін на вивезений з району весь хліб і всяку живність, вручили начальнику політвідділу МТС Зелману Олександровичу Левіну найвищу тоді нагороду – орден Леніна. Витяг з Указу Центрального Комітету партії СРСР, який надрукувала наша райгазета, звучав, як на той час – похвально, а як на наш – досить глумливо”. І далі О.Р. Мазуркевич розповідає про тодішню свободу слова: “За перші лише три роки (при мені) в Деражні партійні владики розміняли трьох редакторів: спершу Л. Славіна, за ним – А. Ревуцького, слідом – С. Мінаєва. То правда, що голодомор залишив по собі в Україні не тільки мільйони гробів, а й руїни культури, надто духовної”.

А чого вартий закон про “три колоски”, за яким судили навіть дітей?! Є серед подолян чимало тих, хто потрапив під цей драконівський, сатанинський, антигуманний закон. Так, жителька села Перегінка Ярмолинецького району Домініка Григорівна Макушок (1915 р. н., дівоче прізвище Штойко) свідчить: “Якщо тепер кажуть, що голод не був штучним, а в результаті засухи, то я, свідок тих часів, кажу, ні, урожай був

добрий і в 1932-му, і в 1933-му. Влада збиткувалась над селянами. Мене спіймали на житньому полі з одним колоском у кишені. За це мені присудили рік тюремного ув'язнення”.

У селах разом з українцями однаково голодною смертю помирали поляки, росіяни, болгари, німці... Смерть не зважала на національність. Але, безперечно, масово вимирали українські селяни, українські села – непоправної шкоди завдано генофонду нації. Так виконавці сумного театру під виглядом хлібозаготівель влаштували штучний голод, щільно перекривши кордони України зі всіх боків.

На тему штучного голодомору писати заборонялося не тільки в тридцяті роки, а й в подальші, за все правління більшовицької партії. Коли навчався в університеті, з-за кордону доносився правдивий голос наших земляків про страшну подію, вночі ми потайки слухали “Бі-Бі-Сі” (хоч почасти передача глушилася). І коли запитали під час лекції професора-історика, чи був в Україні голод 1933 року, то Іван Леонідович (прізвище не називаю з етичних міркувань) й оком не моргнувши, сказав: “Ніякого голоду не було. То вигадка буржуазних запродавців. Тимчасові труднощі з харчами, викликані саботажем куркулів. Куркулі ховали, гноїли зерно, а влада у них забирала”. Професор кривив душею, бо так вимагала тодішня система. Якби він сказав студентам правду, позбувся б роботи назавжди, а отже й привілеїв.

Мій світ бунтувався, власне “Я” не давало спокою: треба зібрати свідчення очевидців, поки вони ще є серед нас. Бо молодь мусить знати не ту історію, що подають ідеологи партії, а правдиву, з голосу народу. Тільки в моїй родині з маминого боку у 1933 році померли (село Іванківці Старосинявського району): моя бабця Ксеня Семенівна Гасич (дівоче прізвище Базилюк), мамина сестра Фросина (1898 р. н.), її чоловік Іван Михейович Концов (1894 р. н., росіянин, до речі), рідні сестри бабці Ксеньки – Катерина і Федора Базилюк, а також дочки Федори Базилюк – дівчатка Настя і Варка (сім душ в родині). І мама, працюючи дояркою в Іванковецькому радгоспі, пухла через недоїдання, нестачу вітамінів. Щоб пухлятина щезла, завідуючий фермою Омелько Марущак давав щодня дояркам по сто грамів горілки (спеціально лікарі призначили). Майже в

кожній хаті були мертві душі. І ті, хто вижив, про них пам'ятав. То хіба це куркулі вмирили? І вирішив, як журналіст, зібрати свідчення. Обходив десятки, сотні дворів Хмельниччини. Мені випала нагода жити серед тих, хто пережив три голодомори за радянської доби, а в деякого записати свідчення. Так, 12 лютого 1989 року в обласній молодіжній газеті “Корчагінець” з'явилася моя стаття “Братські могили безobeliskів”. У ній йшлося про масовий голод 1933 року і про вшанування пам'яті замордованих “жовтим князем” селян.

Окремо хочеться подякувати жительці села Шрубкова Летичівського району Соломії Павлівні Миронішиній (1912 р. н., доживає віку в будинку престарілих), завдяки котрій молодь знає, що “новий” цвинтар у селі започаткували ті, хто помер із голоду 33-го. З усього села вона одна-єдина спромоглася поставити хрест на могилі свого брата Івана Миронішина і вибити сумнозвісну дату “1933”. А ще ж Соломія Павлівна подала достовірні розлогі спогади про ті страшні роки, про важкі часи, які випали на її долю. Ці відомості ввійшли до книги “Голод на Поділлі” (1993), яка стала раритетом. Однак під цю пору нами зібрано десятки нових свідчень. У мене на столі лежать прізвища померлих від голоду 1932–1933 років в місті Старокостянтинові та прилеглих селах. Довгий список (1315 осіб). Яким дивом він дійшов до наших днів, хто упорядкував список померлих, не знаю. Але вдячний студентові, жителю Старокостянтинова, Андрієві Зайцю, котрий передав їх в мої руки. Факт засвідчує, що молодь не байдужа до нашої історії, сумної історії, яка не повинна повторитися. Тому плакаємо надію, що в скорому часі книга буде перевидана, доповнена, бо нею особливо цікавляться студенти, учні-старшокласники. У ній – голос правди, крик і біль душі народу.

З часу незалежності України проведено чимало наукових конференцій, круглих столів, у засобах масової інформації надруковано свідчення очевидців, про це красномовно говорить бібліографічний покажчик, якого тримаєте в руках. Та при цьому не забуваймо, що не ми, сьогоденне покоління, були у цій справі правофланговими, і не заморські вчені нам відкрили світ на гірку правду. Першовідкривачами, засуджуючи нелюдський злочин-геноцид, були саме наші предки, ті, хто

пережив голод 1932–33 років. Їхні свідчення навіки вкарбовано друкованим словом в українських газетах “Подільнин”, “Український голос” та інших, що виходили під час німецько-фашистської окупації. Згодом голос правди перенесено за кордон. Чимало спогадів надруковано в газетах західної діаспори у 1953, 1963, 1973, 1983-му роках. Перегорніть газети, журнали в архівах, бібліотеках і знайдете такі свідчення, про які у нас тільки пошепки говорили. На Заході підросла нова зміна, молода наукова еліта, яка добре вивчила історію СРСР, дошукалася істини і розкрила перед світовою спільнотою правду про тридцять років в Україні. Серед них був й американець-історик Джеймс Мейс (похований у Києві), він багато зробив для того, аби довести до англomовного світу людиноненависницьку, шовіністичну сутність сталінської тоталітарної системи, назвавши голод супроти українського народу саме геноцидом, винищенням корінної нації.

Сьогоднішні свідчення очевидців про голод-геноцид є продовженням, відгомонам наших попередників, що тримали в душі невилгоїну рану до кінця днів своїх. Відкрито й архівні завіси. Науковці, спираючись на першоджерела, відкривають достовірні факти злочину тодішньої влади супроти українського народу. Крім того, у школі учні на уроках історії, української літератури торкаються цієї теми, коли, скажімо, вивчають романи “Жовтий князь” В. Барки, “Марія” У. Самчука. Однак крім хрестоматійних творів, є на тему голодомору повісті “Стокозове поле” Олеся Гончара (журнал “Молодий більшовик”, 1941, квітень), “Каміння під косою” Ольги Мак, “Ім дзвони не дзвонили” О. Гай-Головка, “План до двору” Т. Осьмачки, романи “Перша весна” Г. Епіка, “Куди веде казка” Зосима Дончука, спогади Семена Старіва “Страта голодом” у перекладі з англійської Р. Доценка. Цілу низку віршів про голод 1933 року написав самобутній поет із Михайлівки Запорізької області Петро Степанович Височин (1902–1937), за що поплатився життям у сталінських таборах. В своїх щоденникових записах подолянка Олександра Пашенко (1901–1965) занотувала жахливі картини голоду 1933 року на Поділлі. Влада довідалася про щоденники, вилучила записи (їх би тепер надрукувати!), а жінка за такий “гріх” одержала 10 років

тюремного ув'язнення. Але як би злочинці не замітали свої сліди, а правда, як шило з мішка, вийде на поверхню. Для тодішньої влади голодомор був своєрідним упокоренням селян, які не вірили у колективне господарство, хотіли й надалі самостійно обробляти землю. Пік голоду припав на лютий-березень 1933 року. У повісті “Стокозове поле” Олесь Гончар саме про весну 1933 року на селі писав: “Ніде ні вогника, ні собак, ні пісень...”. З приводу цього висловлю своє міркування: масові політичні репресії і голод-геноцид не можна ставити в один ряд, бо вони носять не ідентичний характер. У 50-х роках почали реабілітовувати жертв політичних репресій, ті, хто повертався з неволі, розпочинав життя з нової сторінки. А ось про мільйонні жертви, замучені неоголошеною війною – голодом, влада мовчала до початку незалежності України. Вшанування пам'яті померлих від голоду в листопаді – це час початку голоду в 1932 році, а пік масового винищення голодом українського села припадає на березень-квітень 1933 року.

Справді, хода історії висуває нове бачення щодо проблематики досліджень голодомору 1932–1933 років в Україні. Для молодих науковців нагромаджено чималий документальний, довідково-інформаційний запас, який міститься у бібліотечних фондах, в архівах. Сприятиме пошуку, об'єктивному вивченню проблематики бібліографічний покажчик, присвячений 75-річчю штучного голодомору 1932–1933 років в Україні. Прочитавши матеріали, ви набагато більше дізнаєтеся про жахне лихоліття, ніж із цієї неповної оглядової моєї статті. В добру путь, дослідники, шановні читачі!

Віталій Мацько,
*кандидат філологічних наук,
член Національної Спілки
письменників України*

ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Закон України Про Голодомор 1932–1933 років в Україні

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

вшановуючи пам'ять мільйонів співвітчизників, які стали жертвами Голодомору 1932–1933 років в Україні та його наслідків;

шануючи всіх громадян, які пережили цю страшну трагедію в історії Українського народу;

усвідомлюючи моральний обов'язок перед минулими та наступними поколіннями українців, визнаючи необхідність відновлення історичної справедливості, утвердження в суспільстві нетерпимості до будь-яких проявів насильства;

відзначаючи, що трагедія Голодомору 1932–1933 років в Україні офіційно заперечувалася владою СРСР протягом багатьох десятиріч;

засуджуючи злочинні дії тоталітарного режиму СРСР, спрямовані на організацію Голодомору, наслідком яких стало знищення мільйонів людей, руйнування соціальних основ Українського народу, його вікових традицій, духовної культури і етнічної самобутності;

співчуваючи іншим народам колишнього СРСР, які зазнали жертв внаслідок Голодомору;

високо цінуючи солідарність та підтримку міжнародної спільноти в засудженні Голодомору 1932–1933 років в Україні, що відображено в актах парламентів Австралії, Аргентинської Республіки, Республіки Грузія, Естонської Республіки, Італійської Республіки, Канади, Литовської Республіки, Республіки Польща, Сполучених Штатів Америки, Угорської Республіки, а також у розповсюдженій як офіційний документ 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН Спільній заяві з нагоди 70-х роковин Голодомору – Великого голоду 1932–1933 років в Україні, яку написали Аргентинська Республіка, Азербайджанська Республіка, Народна Республіка Бангладеш, Республіка Білорусь,

Республіка Бенін, Республіка Боснія і Герцеговина, Республіка Гватемала, Республіка Грузія, Арабська Республіка Єгипет, Ісламська Республіка Іран, Республіка Казахстан, Канада, Держава Катар, Киргизька Республіка, Держава Кувейт, Республіка Македонія, Монголія, Республіка Науру, Королівство Непал, Об'єднані Арабські Емірати, Ісламська Республіка Пакистан, Республіка Перу, Південно-Африканська Республіка, Республіка Корея, Республіка Молдова, Російська Федерація, Королівство Саудівська Аравія, Сирійська Арабська Республіка, Сполучені Штати Америки, Республіка Судан, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Демократична Республіка Тимор-Лешті, Республіка Узбекистан, Україна та Ямайка, а також підтримали Австралія, Держава Ізраїль, Республіка Сербія і Чорногорія та 25 держав – членів Європейського Союзу;

виходячи з Рекомендацій парламентських слухань щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років, схвалених Постановою Верховної Ради України від 6 березня 2003 року № 607-IV, та Звернення до Українського народу учасників спеціального засідання Верховної Ради України 14 травня 2003 року щодо вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років, схваленого Постановою Верховної Ради України від 15 травня 2003 року № 789-V, в якому Голодомор визнається актом геноциду Українського народу як наслідок зумисних дій тоталітарного репресивного сталінського режиму, спрямованих на масове знищення частини українського та інших народів колишнього СРСР;

визнаючи Голодомор 1932–1933 років в Україні відповідно до Конвенції від 9 грудня 1948 року про запобігання злочину геноциду та покарання за нього як цілеспрямований акт масового знищення людей, приймає цей Закон.

Стаття 1. Голодомор 1932–1933 років в Україні є геноцидом Українського народу.

Стаття 2. Публічне заперечення Голодомору 1932–1933 років в Україні визнається наругою над пам'яттю мільйонів жертв Голодомору, приниженням гідності Українського народу і є протиправним.

Стаття 3. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень зобов'язані:

брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

сприяти консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості та культури, поширенню інформації про Голодомор 1932–1933 років в Україні серед громадян України та світової громадськості, забезпечувати вивчення трагедії Голодомору в навчальних закладах України;

вживати заходів щодо увічнення пам'яті жертв та постраждалих від Голодомору 1932–1933 років в Україні, у тому числі спорудження в населених пунктах меморіалів пам'яті та встановлення пам'ятних знаків жертвам Голодомору;

забезпечувати в установленому порядку доступ наукових та громадських установ і організацій, вчених, окремих громадян, які досліджують проблеми Голодомору 1932–1933 років в Україні та його наслідки, до архівних та інших матеріалів з питань, що стосуються Голодомору.

Стаття 4. Держава забезпечує умови для проведення досліджень та здійснення заходів з увічнення пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні на основі відповідної загальнодержавної програми, кошти на виконання якої щорічно передбачаються в Державному бюджеті України.

Стаття 5. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України:

1) визначити статус і функції Українського інституту національної пам'яті та забезпечити його утримання за рахунок коштів державного бюджету як спеціального уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу;

2) у тримісячний термін з дня набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають цьому Закону;

3) вирішити в установленому порядку за участю Київської міської державної адміністрації питання щодо спорудження у м. Києві до 75-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні.

28 листопада 2006 року
№ 376–V

Президент України
Віктор ЮЩЕНКО

Указ Президента України Про оголошення в Україні 2008 року Роком пам'яті жертв Голодомору

Ушановуючи пам'ять мільйонів громадян, які стали жертвами Голодомору 1932–1933 років, з метою донесення правди про геноцид Українського народу до української громадськості і міжнародної спільноти та у зв'язку з 75-ми роковинами цієї трагедії **ПОСТАНОВЛЯЮ:**

1. Оголосити 2008 рік в Україні Роком пам'яті жертв Голодомору.

2. Координаційній раді з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні спільно з Організаційним комітетом з підготовки та проведення заходів у зв'язку з 75-ми роковинами голодомору в Україні забезпечити організацію та координацію заходів з проведення Року пам'яті жертв Голодомору.

3. Кабінету Міністрів України:

проаналізувати стан виконання Закону України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні”, нормативно-правових актів щодо підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні та вжити необхідних заходів щодо забезпечення їх реалізації;

вирішити в установленому порядку питання щодо фінансування видатків, пов'язаних із підготовкою та проведенням Року пам'яті жертв Голодомору.

4. Міністерству закордонних справ України за участю Міжнародного координаційного комітету Світового конгресу українців для планування відзначення 75-х роковин Голодомору в Україні розробити у місячний строк план тематичних заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років, забезпечити його реалізацію закордонними дипломатичними установами України із залученням української громадськості за кордоном.

24 листопада 2007 року
№ 1144/2007

Президент України
Віктор ЮЩЕНКО

Указ Президента України Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні

З метою забезпечення належного вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу та на підтримку ініціатив Координаційної ради з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні **постановляю:**

1. Кабінету Міністрів України розробити у місячний строк із залученням Координаційної ради з підготовки заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні та затвердити План заходів на 2007–2008 роки у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні, передбачивши в ньому, зокрема:

заходи з роз'яснення положень Закону України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні”;

забезпечення складання списків жертв Голодомору в Україні, формування Національної книги пам'яті та відповідних регіональних книг пам'яті, а також складання єдиного списку постраждалих від Голодомору;

встановлення в населених пунктах України, жителі яких постраждали від Голодомору, відповідних пам'ятників та пам'ятних знаків;

здійснення дальших заходів щодо спорудження в місті Києві пам'ятника визначному досліднику Голодомору 1932–1933 років в Україні Джеймсу Мейсу;

здійснення додаткових заходів щодо визнання міжнародною спільнотою, зокрема Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй та Європейським Парламентом, Голодомору 1932–1933 років в Україні геноцидом Українського народу;

заходи зі сприяння українській громадськості за кордоном в організації та проведенні до 1 жовтня 2007 року в установленому порядку міжнародного конкурсу на кращий проект пам'ятника жертвам Голодомору 1932–1933 років у місті Вашингтоні (Сполучені Штати Америки);

вивчення питання щодо можливості встановлення в інших іноземних державах відповідних пам'ятників та пам'ятних знаків жертвам Голодомору 1932–1933 років в Україні;

забезпечення співробітництва з Міжнародним координаційним комітетом Світового конгресу українців для планування відзначення 75-х роковин Голодомору в Україні;

проведення у 2008 році в місті Києві Міжнародного форуму, присвяченого 75-м роковинам геноциду Українського народу;

заснування грантів науковцям для дослідження Голодомору 1932–1933 років в Україні;

забезпечення формування єдиного реєстру документів, матеріалів, пов'язаних із Голодомором 1932–1933 років в Україні, у тому числі здійснення заходів щодо повернення в установленому порядку в Україну відповідних документів з інших держав;

проведення в населених пунктах України тематичних виступів творчих колективів, діячів культури та мистецтва;

організацію та проведення закордонних турів творчих колективів з метою поширення правдивої інформації про трагедію Голодомору 1932–1933 років в Україні, організації тематичних виставок у парламентах, урядових установах іноземних держав;

організацію в населених пунктах України постійно діючих експозицій, виставок архівних документів, фотоматеріалів, творів мистецтва та літератури, які відображають події, пов'язані з геноцидом Українського народу, формування

та оновлення відповідних музейних зібрань, зокрема в краєзнавчих музеях;

створення художнього та документальних фільмів про події часів Голодомору 1932–1933 років в Україні;

проведення конкурсів на створення кращого твору літератури, твору образотворчого мистецтва, музичного твору на вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу;

видання, перевидання та розповсюдження наукових, науково-популярних, художньо-публіцистичних праць, збірок документів та матеріалів про Голодомор 1932–1933 років в Україні, а також здійснення заходів щодо перекладу та видання іноземними мовами окремих тематичних видань для розповсюдження їх за межами України;

проведення у навчальних закладах і військових частинах тематичних уроків, лекцій про історичні події Голодомору 1932–1933 років в Україні;

вирішення в установленому порядку питання щодо поглибленого вивчення в загальноосвітніх та вищих навчальних закладах причин та наслідків Голодомору в Україні;

організацію серед школярів, студентів та педагогічних працівників всеукраїнського конкурсу науково-пошукових робіт “Голодомор 1932–1933 років. Україна пам'ятає”;

започаткування та забезпечення проведення щорічної всеукраїнської акції “Колосок пам'яті” із покладання учнями загальноосвітніх навчальних закладів колосків пшениці до пам'ятників, меморіалів жертвам геноциду Українського народу;

випуск в обіг поштової марки і конверта у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні та здійснення спецпогашення поштової марки.

2. Кабінету Міністрів України забезпечити завершення спорудження до 1 жовтня 2008 року в місті Києві до 75-х роковин Голодомору 1932–1933 років в Україні Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні, передбачене підпунктом 3 пункту 2 статті 5 “Прикінцеві положення” Закону України “Про Голодомор 1932–1933 років в Україні”.

3. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

утворити в місячний строк відповідні координаційні ради, включивши до їх складу представників громадськості, для забезпечення організації та проведення заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні, забезпечити розроблення за участю координаційних рад та затвердити відповідні плани заходів;

сприяти громадським організаціям, благодійним фондам, окремим громадянам у їх діяльності з ушанування пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні, проведення ними науково-пошукової та просвітницької діяльності;

забезпечити за участю науковців, дослідників Голодомору в Україні, представників громадських організацій збирання свідчень очевидців Голодомору 1932–1933 років в Україні;

внести в тримісячний строк пропозиції щодо відзначення державними нагородами України громадян, які зробили вагомий внесок в дослідження Голодомору 1932–1933 років в Україні, донесення правди про трагедію до української та світової громадськості;

створити до кінця 2007 року списки мешканців регіонів, що постраждали від Голодомору 1932–1933 років в Україні, вжити заходів щодо належного впорядкування місць поховань жертв геноциду Українського народу;

вжити в установленому порядку заходів щодо демонтажу пам'ятників та пам'ятних знаків, присвячених особам, причетним до організації та здійснення Голодомору 1932–1933 років в Україні та політичних репресій, а також щодо перейменування в установленому порядку вулиць, площ, провулків, проспектів, парків та скверів у населених пунктах України, назви яких пов'язані з такими особами.

4. Державному комітету телебачення та радіомовлення України, Національній телекомпанії України, Національній радіокомпанії України забезпечити широке висвітлення у засобах масової інформації заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні, а також виготовлення

та розповсюдження інформаційної продукції, організацію циклів теле- та радіопередач з тематики Голодомору в Україні.

28 березня 2007 року
№ 250/2007

Президент України
Віктор ЮЩЕНКО

Указ Президента України
Про відзначення у 2007 році Дня пам'яті
жертв голодоморів

З метою забезпечення належної організації та проведення заходів до Дня пам'яті жертв голодоморів, який відзначатиметься 24 листопада 2007 року, постановляю:

1. Утворити Організаційний комітет з підготовки та відзначення у 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів (далі – Організаційний комітет).

Призначити ВАСЮНИКА Івана Васильовича – Першого заступника Глави Секретаріату Президента України – та ТАБАЧНИКА Дмитра Володимировича – Віце-прем'єр-міністра України – співголовами Організаційного комітету.

Співголовам Організаційного комітету внести в триденний строк за погодженням з Прем'єр-міністром України пропозиції до персонального складу Організаційного комітету.

2. Організаційному комітету затвердити в тижневий строк план заходів з підготовки та відзначення в 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів.

3. Оголосити 24 листопада 2007 року о 16 годині на вшанування пам'яті жертв геноциду Українського народу хвилину мовчання, зупинивши на цей час роботу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях (крім підприємств, де не допускається за технологією виробництва), рух громадського та приватного транспорту в населених пунктах з подаванням відповідних звукових сигналів.

На території України 24 листопада 2007 року приспустити Державний Прапор України, обмежити проведення

розважальних заходів, внести відповідні зміни до програм радіо і телебачення.

4. Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським державним адміністраціям забезпечити у День пам'яті жертв голодоморів покладання траурних вінків і композицій з житніх та пшеничних колосків до пам'ятних знаків, місць поховань жертв голодоморів, вшанування пам'яті загиблих хвилиною мовчання, запалення свічок, проведення вечорів-реквіємів та інших скорботних заходів.

5. Кабінету Міністрів України:

вжити разом із Київською міською державною адміністрацією невідкладних заходів щодо прискорення проектування та спорудження у місті Києві Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні;

передбачити під час доопрацювання проекту Закону України “Про Державний бюджет України на 2008 рік” кошти для фінансування спорудження Меморіалу пам'яті жертв голодоморів в Україні та для здійснення Українським інститутом національної пам'яті дослідницьких робіт, зокрема, з проблем історії голодоморів в Україні;

активізувати роботу щодо проектування та спорудження пам'ятника жертвам Голодомору 1932–1933 років у місті Вашингтоні (Сполучені Штати Америки), відповідних пам'ятників та пам'ятних знаків в інших державах.

6. Міністерству закордонних справ України:

забезпечити проведення закордонними дипломатичними установами України заходів, пов'язаних з відзначенням у 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів, а також участь представників дипломатичного корпусу іноземних держав, акредитованого в Україні, в офіційних заходах, які проводитимуться в Україні;

сприяти Міжнародному координаційному комітету Світового конгресу українців для планування відзначення 75-х роковин Голодомору в Україні у проведенні представниками української громадськості за кордоном заходів з ушанування пам'яті жертв геноциду Українського народу.

7. Державному комітету телебачення та радіомовлення України забезпечити широке висвітлення в засобах масової інформації заходів з підготовки та відзначення в Україні та світі у 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів.

8. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

2 листопада 2007 року
№ 1056/2007

Президент України
Віктор ЮЩЕНКО

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від “ 16 ” листопада 2007 р. № 378/2007-р
м. Хмельницький

Про відзначення у 2007 році
в області Дня пам'яті жертв
голодоморів

На підставі статті 6 Закону України “Про місцеві державні адміністрації”, Указів Президента України від 28 березня 2007 року № 250/2007 “Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні” та від 2 листопада 2007 року № 1056/2007 “Про відзначення у 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів”, рішення шостої позачергової сесії обласної ради від 28 грудня 2006 року № 1-6/2006 “Про обласний бюджет на 2007 рік”, з метою вшанування в області пам'яті жертв голодоморів:

1. Утворити робочу групу з підготовки та проведення заходів з відзначення у 2007 році в області Дня пам'яті жертв голодоморів.

2. Затвердити план заходів з відзначення у 2007 році в області Дня пам'яті жертв голодоморів.

3. Головному управлінню промисловості та розвитку інфраструктури, управлінням з питань внутрішньої політики, культури, туризму і курортів, у справах сім'ї, молоді та спорту, освіти і науки облдержадміністрації, відділам організаційному, загальному, господарського забезпечення апарату облдержадміністрації, райдержадміністраціям, рекомендувати

виконкомам міських (міст обласного значення) рад та іншим виконавцям забезпечити підготовку та проведення зазначених заходів.

4. Управлінню з питань внутрішньої політики облдержадміністрації профінансувати заходи з відзначення у 2007 році в області Дня пам'яті жертв голодоморів за рахунок коштів обласного бюджету, передбачених на організацію та проведення загальнообласних заходів і урочистих подій, відзначення пам'ятних дат та державних свят згідно з кошторисом витрат.

5. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступника голови облдержадміністрації В. Кирилюка.

Тимчасово виконуючий обов'язки
голови адміністрації
І. Гавчук

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від “ 25 ” квітня 2007 р. № 136/2007-р
м. Хмельницький

Про обласні заходи у зв'язку з
75-ми роковинами Голодомору
1932–1933 років в Україні

На підставі статей 6, 39 Закону України “Про місцеві державні адміністрації”, Указу Президента України від 28 березня 2007 року № 250/2007 “Про заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні”, з метою належного вшанування в області пам'яті жертв геноциду Українського народу:

1. Утворити при голові облдержадміністрації Координаційну раду з підготовки обласних заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні (далі – Координаційна рада).

2. Визначити основним завданням Координаційної ради підготовку пропозицій та забезпечення координації заходів, здійснюваних місцевими органами виконавчої влади, органами

місцевого самоврядування, науковими громадськими інституціями, із вшанування в області пам'яті жертв Голодоморів в Україні та в зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні.

3. Установити, що Координаційна рада утворюється у складі голови секретаря та інших членів цієї ради.

4. Затвердити обласні заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні.

5. Управлінням, іншим структурним підрозділам, відділам апарату облдержадміністрації, райдержадміністраціям, рекомендувати виконкомам міських (міст обласного значення) рад забезпечити виконання обласних заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні.

6. Головному управлінню праці та соціального захисту населення, культури, туризму і курортів, управлінням з питань внутрішньої політики облдержадміністрації у місячний термін розробити в межах компетенції проекти кошторисів витрат на організацію обласних заходів у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні.

7. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на керівника апарату адміністрації О. Федорчук.

Голова адміністрації
О. Буханевич

ЛІТЕРАТУРА НА ДАНУ ТЕМУ

І. Загальні праці

1. **Національна книга** пам'яті жертв голодомору 1932–1933 років в Україні: Хмельницька область: В 2 кн. / Редкол.: І.К. Гавчук (співголова редкол.), І.В. Гладуняк (співголова редкол.), П.Я. Слободянюк (наук. ред.), Г.Г. Осадча (відп. ред.) та ін. – Хмельницький, 2008.

Кн. 1. – 752 с.: іл.

Кн. 2. – 1176 с.

2. **Розп'яте голодомором Поділля**: Зб. док. і матеріалів про Голодомор 1932–1933 рр. на Хмельниччині / Упор.: М.П. Вавринчук, Г.Г. Осадча, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2008. – 717 с.

3. **Вавринчук М., Маркова С.** Голодомор 1932–1933 років на Хмельниччині: причини і наслідки. – Хмельницький, 2008. – 218 с.

4. **Голодомор** 1932–1933 років в Україні: документи і матеріали / Упоряд. Р. Я. Пиріг. – К., 2007. – 1128 с.: фото.

Голод на Хмельниччині – див. геогр. показж.

5. **Голод** 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів / Кер. кол. упоряд. Р. Я. Пиріг. – К.: Політвидав України, 1990. – 605 с.

Голод на Хмельниччині – див. геогр. показж.

6. **33-й**: голод: Народна Книга-Меморіал / Упоряд.: Л. Б. Коваленко, В. А. Маняк. – К.: Рад. письменник, 1991. – 584 с.

Про голод на Хмельниччині (в складі Вінниц. обл.) – С. 25–161.

7. **Розсекречена** пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ-НКВД / Служба безпеки України; Міжнар. благодійн. Фонд “Україна 3000”; Відповід. ред. В. Даниленко. – К.: ВД Стилос, 2007. – 604 с.: іл.

Голодомор на теренах сучасної Хмельниччини – С. 95, 96, 147, 177, 178, 180, 185, 253–256, 325–327, 444–452, 539–551.

8. **Колективізація** і голод на Україні, 1929–1933. – К.: Наук. думка, 1992. – 736 с.

Голод на Хмельниччині – див. геогр. показжч.

9. **Морочко В., Мовчан О.** Голодомор 1932–1933 років в Україні: Хроніка. – К.: Вид. дім “Кієво-Могилянська академія”, 2008. – 294 с.

Про голодомор на Хмельниччині – С 128, 132, 134, 149.

10. **Маркова С.** Голодомор 1932–1933 років на Поділлі: Монографія. – К.: МАУП, 2003. – 116 с.

11. **Маркова С.** Голодомор 1932–1933 рр. на Поділлі: Автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук. – Чернівці, 2002. – 20 с.

12. **Маркова С.** Голодомор 1932–33 рр. на Поділлі: морально-психологічні випробування та культурно-світоглядні трансформації українського села: Метод. матеріали до вивчення курсу “Історія України”. – Хмельницький, 2008. – 28 с.

13. **Голод** та голодомор на Поділлі 1920–1940 рр.: Зб. док. та матеріалів. – Вінниця: ДП ДКФ, 2007. – 704 с.

14. **Винокурова Ф., Подкур Р.** Голод 1932–33, 1946–47 рр.: Вінницька обл.: Док. і матеріали. – Вінниця: Антекс-У ЛТД, 1998. – 224 с.

15. **Голод** на Поділлі: Книга свідчень / Ред.-упоряд. В. Мацько. – Кам’янець-Поділ., 1993. – 102 с.: іл.

16. **Портрет** темряви: Свідчення, документи і матеріали у двох кн. / Асоціація дослідників голодоморів в Україні; Авт.-упоряд. П. Яшук. – К. – Нью-Йорк, 1999.

Кн. 1. – 705 с.: іл.

Кн. 2. – 611 с.

17. **Слободянюк П.** Геноцид [на Хмельниччині]. – Тернопіль: Збруч, 2008. – 63 с.

18. **Слободянюк П., Телячий Ю.** “Чорна дошка” України: (Події 30-х років). – Хмельницький, 2001. – 126 с.

19. **Манаков В.** Голод 1933 року на Поділлі: Спогади очевидців. – Хмельницький, 1998. – 38 с.

20. *Гальчак С.* “Білі” плями скорботи: Причини голодомору 1932–1933 та голоду 1946–1947 років на Поділлі. – Вінниця: Логос, 1999. – 51 с.

21. *Рибак І.* Голод 1932–1933 рр. на Поділлі // Рибак І. В. Новітня історія рідного краю: (Хмельниччина на поч. ХХ–ХХІ ст.). – Кам’янець-Поділ., 2002. – С. 36–38.

22. *Рибак І., Матвеев А.* Трагічний перелом: Колективізація і розкуркулення на Поділлі та Південно-Східній Волині. – Кам’янець-Поділ.: Абетка, 2001. – 140 с.

23. *Шульга І.* Голод на Поділлі: До 60-річчя голодомору 1933 р. – Вінниця: Континент-ПРИМ, 1993. – 224 с.

24. *Шульга І.* Чорні крила голодомору над Поділлям // Смертю смерть подолали: Голодомор в Україні 1932–1933. – К., 2003. – С. 77–125; Лиха коса голодомору: 1932–1933 / Під ред. П.П. Панченко, М.О. Багмет, М.А. Журби та ін. – К., 2008. – С. 193–220.

25. *Голокост 1933: Люта кара голодом // Мизак Н., Горбатюк В.* За тебе, свята Україно. – Чернівці–Хмельницький, 2006. – С. 42–52.

26. *Листи* від громадян, котрі під час голоду жили у Хмельницькій області // Лактіонов-Стезенко М. П. Смак трави. – К., 2003. – С. 259–263.

Див. також № 89, 90, 93–108, 116, 118, 137

II. Збірники наукових праць. Матеріали наукових конференцій

27. *Голод 1932–1933 років на Хмельниччині: причини, наслідки, уроки:* (Матеріали респ. наук.-практ. конф. 20 жовт. 1993). – Хмельницький, 1993. – 112 с.

28. *Трагічні* події 30-х років ХХ століття як засіб формування тоталітарної системи в Україні (у зв’язку із 70-и роковинами голодомору в Україні): Матеріали наук.-практ. конф. Хмельницький, листоп. 2003 р. – Хмельницький, 2004. – Вип. 1. – 106 с.

29. **Завальнюк О.** Документи розповідають: (Сталінський голодомор на Хмельниччині) // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження: Наук. зб. – Хмельницький, 1995. – С. 310–314.

30. **Завальнюк О.** 1932–1933 роки на Хмельниччині: (До 60-річчя голодомору) // Подільська старовина: Зб. наук. праць. – Вінниця, 1993. – С. 228–237.

31. **Маркова С.** Подільське село у злиденні 1932–1933 рр. // Матеріали Х-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Поділ., 2000. – С.440–450; “Голодомор 1932–1933 рр. як величезна трагедія українського народу”: Матеріали Всеукр. конф. – К., 2002. – С. 157–163.; Персонал. – 2002. – №11. – С. 15–24.

32. **Маркова С.** Хлібозаготівлі і голод 1932–1933 рр. на Поділлі // Українська історична наука на порозі ХХІ ст.: Міжнар. наук. конгрес. – Чернівці, 2001. – Т. 1. – С. 293–297.

33. **Маркова С.** Населені пункти прикордонної смуги Поділля в період голодомору 1932–1933 рр. // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка: Сер. Історія. – Тернопіль, 2000. – Вип. 10. – С. 122–126.

34. **Маркова С.** Під грифом “таємно”: (Док. Держ. архіву Хмельниц. обл. про голод 1932–1933 рр. на Поділлі) // Питання історії України: Зб. наук. ст. – Чернівці, 1998. – Вип. 2. – С. 301–312.

35. **Вавринчук М.** Політичні репресії 30-х років ХХ століття як засіб формування тоталітарного режиму // Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: соціально-демографічні та економіко-правові аспекти: Зб. наук. праць. – Хмельницький, 2007. – С. 23–29.

36. **Баженів Л.** Нові документальні свідчення про голод та голодомор 20–40-х років ХХ ст. на Поділлі // Там само. – С. 20–23.

37. **Слободянюк П.** Голодомор 1932–1933 років – геноцид українського народу // Там само. – С. 12–20.

38. **Маркова С.** Морально-психологічні наслідки голодомору 1932–1933 років для українського суспільства (за матеріалами спецповідомлень ДПУ та ілюстрованих листів селян Хмельниччини) // Там само. – С. 29–39.

39. **Телячий Ю.** Щоденник О. М. Радченко [жительки Городка] як джерело дослідження голодомору 1932–1933 рр. в Україні // Там само. – С. 39–43.

40. **Матвеев А.** До питання щодо статистики кількості жертв голодомору 1932–1933 рр. на Поділлі // Там само. – С. 76–80.

41. **Галонська Г.** Трагедія голоду 1933 року на Поділлі крізь призму спогадів очевидців // Там само. – С. 144–149.

42. **Цибровський О.** Голодомор 1932–1933 рр. на Поділлі // Там само. – С. 207–214.

43. **Петренко В.** Поділля у 1930–1931 роках: початок великого голоду // Матеріали XI Подільської історико-краєзнавчої конференції – Кам'янець-Поділ., 2004. – С.335–343.

44. **Слободянюк П.** Голод 1932–1933 рр. як прояв етнокультурного геноциду в Україні // Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: історико-правові та соціально-економічні аспекти: Наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2002. – С. 83–87.

45. **Слободянюк П.** Соціально-культурні наслідки голодомору 1932–1933 років // Трагічні події 30-х років в ХХ ст. як засіб формування тоталітарної системи в Україні (у зв'язку із 70-ми роковинами голодомору в Україні): Матеріали наук.-практ. конф. Хмельницький, листоп. 2003 р. / МАУП Хмельниц. ін-т. – Хмельницький, 2004. – С. 12–14.

46. **Баженів Л.** Голодомор на Поділлі 1932–1933 років у працях учених і краєзнавців (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.) // Там само. – С. 9–12.

47. **Маркова С.** Соціально-економічні та політичні передумови і наслідки голодомору 1932–1933 років в Україні // Там само. – С. 43–45.

48. **Габруська О.** Стан наукової розробки теми голодомору 1932–1933 рр. на Поділлі // Там само. – С. 53–54.

49. **Скальник Ю.** Під грифом “таємно”: (док. Держ. архіву Хмельниц. обл. про голод 1932–33 рр. на Хмельниччині) // Там само. – С. 64–65.

50. **Муращик О.** Голодомор на Поділлі 1932–1933 років // Там само. – С. 94.

51. **Мазур В.** Хлібозаготівельна політика і голод 1932–1933 років на Поділлі // Там само. – С. 103–105.

52. **Кокешко Н.** Голод 1932–1933 рр. на Хмельниччині в експозиції Хмельницького обласного краєзнавчого музею // Там само. – С. 105–106.

53. **Голодомор** як засіб політичного терору: Матеріали наук.-практ. конф. Вінниця, 29 листоп. 2002 р., 26 листоп. 2003 р. / Ред. кол.: С. Д. Гальчак, М. Г. Баландюк, В. І. Лазаренко та ін. – Вінниця: Книга-Вега, 2004. – 156 с. – Бібліогр. в кінці ст.

Див. також № 86, 88, 113–116, 122, 124, 126–133, 135, 136.

III. Періодичні видання про голодомор на Хмельниччині

54. **Байдич О.** Щоб не повторилося подібне страхіття...: [До 75-ї річниці Голодомору] // Красилів. вісн. – 2008. – 3 жовт.

55. **Богданова В.** Голодомор 1932–1933 років – геноцид українського народу: [Сумна статистика голодомору в Хмельниц. обл.] // Трудівник Полісся. – 2008. – 29 серп. – С. 6.

56. **Соловій А.** Це не має права повторитися: Голодомор 1932–1933 рр. // Нове життя. – 2008. – 15 серп. – С. 6.

57. **Смутна** струна – голод: [Спогади свідків голодомору] / Записали Козак Т., Гула В. П. // Майбуття. – 2008. – № 2, 4.
58. **Сердуніч Л.** “Біла пляма” 33-го проступає кольором смерті та мільйонами голосів: [Спогади очевидців] // Поділ. новини. – 2007. – 22 листоп.; Колос. – 2007. – 24 листоп.
59. **Комаринський С.** Якою була “турбота” про дітей-сиріт в час голодомору 1932–33 років на Хмельниччині // Поділ. вісті. – 2007. – 23 листоп.
60. **Слободянюк П.** Українці пережили голодомор і це потрібно визнати // Поділ. вісті. – 2007. – 23 листоп.
61. **Поділля:** 1932–1933 рр. // Вперед. – 2007. – 23 листоп.
62. **Маліш П.** Села у тернових вінках: // Поділ. кур’єр. – 2007. – 15–21 листоп.
63. **Слободянюк П.** Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид українського народу // Пульс. – 2007. – 15 листоп. – С. 4.; Зоря Надгориння. – 2007. – 22 листоп.
64. **Слободянюк Т.** Як знущалися над Україною: [Про виставку архів. док., наявних у Службі безпеки України про голодомор 1932–33 рр. в Україні і на Поділлі] // Поділ. вісті. – 2007. – 7 серп.
65. **Хрести** невігойної пам’яті // Енергобудівник. – 2004. – 27 листоп.
66. **Ящук П.** “Коли кров холодне у жилах...”/ Розмову з дослідником вів М. Федунець // Поділ. вісті. – 2004. – 6 лют.
67. **Маліш П.** У місці холодцю побачила дитячі пальці // Проскурів. – 2002. – 6 груд.
68. **Антоніна С.** Жертви жорстокого режиму // Поділ. вісті. – 2002. – 26 лист.
69. **Слободянюк П.** Голодомор 1932–1933 рр. [на Поділлі] // Поділ. вісті. – 1998. – 17 листоп.; Проскурів. – 2001. – 23, 30 листоп.; 7, 21 груд.

70. **Гарнага І.** Правда про подільський хліб: Сторінки історії // Поділ. вісті. – 1996. – 5, 10, 12 груд.
71. **Жахливі** сторінки історії: 1932–1933 рр. // Трудівник Полісся. – 1993. – 8 груд.
72. **Щоб більше** не повторилося зло... [Голод 32–33 рр. на Поділлі] // Трудівник Полісся. – 1993. – 13 листоп.
73. **Голод** 1932–1933 років на Поділлі: Свідчать док. облдержархіву // Поділ. вісті. – 1993. – 17, 20, 24, 27 лип.; 3 серп.
74. **Вітана П.** Біль, що душу рве: Голодомор – 33 // Прибуз. зоря. – 1993. – 17 лип.
75. **Голод** // Поділля. – 1993. – 23 черв.; Вперед. – 1993. – 3 лип.
76. **Бабійчук М.** Корінь у трагедії один // Поділ. вісті. – 1993. – 22 черв.
77. **Шкробот П.** Трагедія – мовою документів: Голодомор – 33 // Поділля. – 1993. – 4 черв.
78. **Скрипник Г.** “Ніби зараз бачу”?... Голодомор – 33 // Поділля. – 1993. – 2 черв.
79. **Свідчення** архіву [про голодомор] / Підготував П. Шкробот // Ветеран. – 1993. – 1 черв.
80. **Кравчук В.** Гірка картопля 33-го // Поділ. вісті. – 1993. – 15 квіт.
81. **Скрипник Г.** І смерть збирала урожай // Прибуз. зоря. – 1993. – 10 квіт.
82. **Правда** історії в долях людських // Поділля. – 1993. – 7 квіт.
83. **Савицький Л.** Розбиті жорна // Поділ. вісті. – 1993. – 20 берез.
84. **Мацько В.** Сказати правду не пізно ніколи: [Дослідження голодомору на Поділлі] // Поділ. вісті. – 1992. – 25 лип.

85. **Брилінський Д.** Я пережив голод у 33-у // Рад. шк. – 1991. – № 9. – С. 80–82.

86. **Терновий В.** Людей морили голодом // Трудівник Полісся. – 1990. – 28 серп.

87. **Голод 1933:** [Підбірка статей] // Корчагінець. – 1989. – 14 верес.

IV. Література про голодомор в окремих районах та населених пунктах

88. **Віче скорботи.** Старосинявський район / Гол. ред. І.П. Русий, уклад. С.В. Гринчук, Т.В. Григорець. – Хмельницький: ПП Мельник А.А. – 2008. – 145 с.

89. **Голодомор 1932 – 1933 років:** “Землі моєї біль” / Запис Е.Т. Мазур. – Лисогірка, 2008. – 32 с.

Про голодомор в Летичів. р-ні

90. **Голодомор** та репресії на Красилівщині: Матеріали 16-ї район. учнів. краєзн. конф. 30.11.2008. – Хмельницький: Вид-во А. Цюпак, 2008. – 136 с.

91. **Голодомор** та репресії на Ярмолинеччині: (розповіді свідків голодомору). – Ярмолинці, 2008. – 39 с.

92. **Жертви** твої, рідний краю: Зб. матеріалів регіон. краєзн. конф., присвяченої відзначенню 75-х роковин голодомору 1932–1933 рр. – Старокостянтинів, 2007. – 159 с.

93. **Іванович Л.** Спогади свідка голодомору 1932–1933 рр. на Поділлі [Т. П. Трембіцької з с. Голозубинці Дунаєвц. р-ну] // Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: соціально-демографічні та економіко-правові аспекти: Зб. наук. праць. – Хмельницький, 2007. – С. 135–139.

94. **Інтерв'ю** ЛН 07 Анонімна оповідачка [з с. Майдан-Лабунівського Шепетівського р-ну] // Великий голод в Україні 1932–1933 рр.: Свідчення очевидців для комісії конгресу США. – у 4-х Т. – К., 2008. – Т.1. – С. 169–174.

95. *Інтерв'ю* ЛН 41 Гоголь Т. [з смт Стара Синява] // Великий голод в Україні 1932–1933 рр.: Свідчення очевидців для комісії конгресу США. – у 4-х Т. – К., 2008. – Т.1. – С. 727–756.

96. *Інтерв'ю* SW 41 Козун В. [з м. Проскурів] // Великий голод в Україні 1932–1933 рр.: Свідчення очевидців для комісії конгресу США. – у 4-х Т. – К., 2008. – Т.2. – С. 538–543.

97. *Інтерв'ю* SW 89 Прокопчук В.Й. [з с. Кустівці Полонського р-ну] // Великий голод в Україні 1932–1933 рр.: Свідчення очевидців для комісії конгресу США. – у 4-х Т. – К., 2008. – Т.3. – С. 286–297.

98. *Інтерв'ю* SW 55 Юриняк А.Б. [з м. Проскурів] // Великий голод в Україні 1932–1933 рр.: Свідчення очевидців для комісії конгресу США. – у 4-х Т. – К., 2008. – Т.2. – С. 752–762.

99. *Пам'ять* скривдженого дитинства: Свідчення очевидців та потерпілих від Голодомору 1932–1933 рр. на Віньковеччині. – Віньківці: Віньковецька район. друк., 2008. – 76 с.

100. *Трагічні сторінки* Голодомору на Летичівщині (1932–1933 рр.): Інформ.-бібліогр. та метод. матеріали до 75-річчя голодомору в Україні у 1932–1933 рр. – Летичів: ЦРБ, 2007. – 15 с.

101. *Хмельницька* область: [Спогади Войтова І. Т., уродж. с. Коржівці Деражнян. р-ну] // Український голокост 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив / Ред. Ю. Мицик. – К., 2005. – Т. 1. – С. 220–221.

102. *Хмельницька* область: [Спогади Мятящука В. О., уродж. с. Строки Теофіпол. р-ну] // Там само. – С. 221–223.

103. *Хмельницька* область: [Спогади Поріцької Г. М., уродж. с. Великий Олександрів Віньковец. р-ну] // Там само. – С. 223.

104. *Хмельницька* область: [Спогади Малішевської Г. Й., уродж. с. Лозова Волочис. р-ну] // Український голокост 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив / Ред. Ю. Мицик. – К., 2005. – Т. 2. – С. 175.
105. *Хмельницька* область: [Спогади Головчук В.М., уродж. с. Радівці Деражнян. р-ну] // Там само. – С. 177.
106. *Хмельницька* область: [Спогади Брошневського І. М., уродж. с. Вільхівці Чемеровец. р-ну] // Там само. – С. 177.
107. *Хмельницька* область: [Спогади Ющука З. О., уродж. с. Нетішин Славут. р-ну] // Там само. – С. 178–179.
108. *Хмельницька* область: [Спогади Пацірук Л. М., уродж. с. Тинна Дунаєвец. р-ну] // Там само. – С. 179–182.
109. *Хмельницька* область: [Спогади Сачкової Є. С., уродж. Старокостянтинова] // Там само. – С. 182–183.
110. *Хмельницька* область: [Спогади Гаврюшової Г. А., уродж. с. Редвинці Хмельниц. р-ну] // Там само. – С. 183–184.
111. *Хмельницька* область: [Спогади Мельничука В. В., уродж. с. Баслай Хмельниц. р-ну] // Там само. – С. 184.
112. *Хмельницька* область: [Спогади Юрчака М. С., уродж. с. Черче Чемеровец. р-ну] // Там само. – С. 184–186.
113. *Хмельницька* область: [Спогади Каспрової Г. П., уродж. с. Балабанівка Новоушиц. р-ну] // Український голокост 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив / Ред. Ю. Мицик. – К., 2005. – Т. 3. – С. 153–154.
114. *Хмельницька* область: [Спогади Бендель М. З., уродж. с. Сербинівка Старокостянтинів. р-ну] // Там само. – С. 154–156.
115. *Хмельницька* область: [Спогади Савіної В. П., уродж. с. Серединці Шепетів. р-ну] // Там само. – С. 157–159.
116. *Хмельницька* область: [Спогади Чепового В. А., уродж. с. Цимбалівка Старокостянтинів. р-ну] // Український голокост 1932–1933: Свідчення тих, хто вижив / Ред. Ю. Мицик. – К., 2005. – Т. 4. – С. 331–332.

117. **Свідчення** очевидців: [О.В. Цимбалюк з с. Велика Березна Полон. р-ну] // Голодомор геноцид українського народу 1932–1933. – К., 2008. – С. 22.

118. **Спогади** свідків про голодомор 1932–1933 рр. у Вінковоцькому районі. – [Б. м.: б. вид-ва]. – 2008. – 67 с.

119. **Голодомор** та репресії на Ярмолинеччині 1932–1933 рр.: [Свідчення очевидців]. – Ярмолинці, 2007. – 18 с.

120. **Ящук П.** Терновий вінок полонської правди [голодомор 1932–1933 рр.] // Полонне: історія і сучасність. – Полонне, 2006. – С. 133–141.

121. **Колективізація** сільського господарства, репресії селян, голодомор 1932–1933 рр. // Історія міст і сіл Теофіпольського району Хмельницької обл. – Хмельницький, 2005. – С. 46–53.

122. **Подра О.** Голодомор на Красилівщині // Трагічні події 30-х років в ХХ ст. як засіб формування тоталітарної системи в Україні (у зв'язку із 70-ми роковинами голодомору в Україні): Матеріали наук.-прак. конф. Хмельницький, листоп. 2003 р. / МАУП Хмельниц. ін-т. – Хмельницький, 2004. – С. 97–99.

123. **Кара В.** Спогади про голодомор 1932–1933 років [Гвоздикової О. П. із с. Левківці Волочис. р-ну] // Там само. – С. 99–100.

124. **Меджибізький** район на Вінниччині: [Спогади Безручко П. про голодомор в селах Шрубків і Митківці] // Злочин / Упор. П. Кардаш. – Мельбурн – К., 2003. – С. 144.

125. **Красилівський** район Кам'янець–Подільської обл.: [Спогади жителя с. Вереміївки Дейнеки П.] // Там само. – С. 138; Голод 1933 року в Україні: Свідчення про винищення Москвою укр. селянства. – Дніпропетровськ-Мюнхен, 1993. – С. 125–127.

126. **Голодомор**, чистки і репресії у 30-х роках // Ковальчук С., Ковальчук А. Славути. Минуле і сучасне. – К., 2003. – С. 99–103.

127. **Постанова** Політбюро ЦК КП(б)У про хлібозаготівлі в Старокостянтинівському районі, 6 січня 1932 р. // Смертю смерть подолали: Голодомор в Україні 1932–1933 рр. – К., 2003. – С. 266–267.

128. **Дударський А. В.** Історія села Кушнирівки [Волочис. р-ну]. – Хмельницький, 2002. – 48 с.

Про голод – С. 15–17.

129. **Козельський І.** Чорний птах гіркої пам'яті: Сторінки голодомору на Старосинявщині Хмельниц. обл. // Голодомори в підрадянській Україні: (Пр. членів асоц. дослідників голодоморів в Україні). – К. – Л. – Нью-Йорк, 2002. – С. 459–494.

130. **Прокончук В. С.** Два села-одна доля. – Кам'янець-Поділ.: ОІЮМ, 2001. – 272 с.

Про голодомор у селах Блищанівка та Михайлівка Дунаєвець. р-ну – С. 83–87.

131. **Завальнюк О. М.** Кам'яначчина і всеукраїнський голодомор 1932–1933 рр. // Кам'яначчина в контексті історії Поділля: Наук. зб. – Кам'янець-Поділ., 1998. – Т. 2. – С. 46–48.

132. **Козельський І., Никитюк І.** Відродження правди про страхіття 33-го на Старосинявщині // Поділля і Південно-Східна Волинь в роки Визвольної війни сер. XVII ст.: Матеріали Всеукр. іст.-краєзн. наук.-практ. конф. 19 верес. 1998 р. – Стара Синява, 1998. – С. 246–250.

133. **Маркова С.** Населені пункти Кам'яначчини в період голодомору 1932–1933 рр. // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету.: Іст. науки. – Кам'янець-Поділ., 1998. – Вип. 2 (4). – С. 191–194.

134. **Прокончук В., Телячий Ю.** Лисець: Іст.-краєзн. нарис. – К.: Рідний край, 1998. – 96 с.

Про голод в селі Дунаєвець. р-ну – С. 35–37.

135. **Добровольська Л.** Буремні 30-і у Великій Побійній // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: Матеріали наук. краєзн. конф. – К., 1997. – С. 109–110.

136. **Канюс К. В.** Голодомор у Терновій // Там само. – С. 108.

137. *Лігоцький А.* Голодомор 1933 р.: Свідчать підлісно-мукарівчани // Там само. – С. 103–105.

138. *Прокончук В.* Архівні матеріали ЗАГСУ про голодомор 1932–1933 рр. на Дунаєвеччині // Хмельниччина: роки становлення та поступу (1937–1997): Матеріали Всеукр. наук., іст.- краєзн. конф. – Хмельницький, 1997. – С. 276–279.

139. *Прокончук Т.* Голод 1932–1933 рр. на Дунаєвеччині // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: Матеріали наук. краєзн. конф. – К., 1997. – С. 98–101.

140. *Пужанівська Є.* Страхіття голодомору [в селах Маліївці і Слобідка-Малієвецька Дунаєвецького району] // Там само. – С. 101–102.

141. *Срюбко М.* Виручали гриби і бурячиння: [Свідчення жителя Балина] // Там само. – С. 102–103.

142. *Федоришина Л.* Згадують блищанівчани // Там само. – С. 105–107.

143. *Голодомор* в селах Славутського району // Поліщук І., Глашанець Д. Нариси історії Правутинів. – Славута, 1995. – С. 43–44.

144. *Кіран М.* Документи і спогади очевидців про голод 1932–1933 років на Шепетівщині // Велика Волинь: минуле й сучасне: (Матеріали міжнар. наук. краєзн. конф., жовт., 1994 р.) – Хмельницький, 1995. – С. 166–168.

145. *Кордон А.* Голодомор 1933 року в Чанькові // Дунаївці: їх роль і місце в історії Поділля: Тези доп. респ. наук. конф. – Дунаївці, 1993. – С. 88–89.

146. *Ярмолюк М.* Нищення села напередодні 1933 року [с. Григорівка Старокостянтинів. р-ну] // Голод 1933 року в Україні: Свідчення про винищення Москвою укр. селянства. – Дніпропетровськ -Мюнхен, 1993. – С. 56–57.

* * *

147. *Голодомор* в селах Андрійківці, Печеськи: Спогади очевидців // Прибуз. зоря. – 2008. – 24 жовт.

148. *Гуменюк М.* Прости Господи, прости [За спогадами А. Шум жительки с. Стецьки] // Життя Старокостянтинівщини. – 2008. – 18 жовт. – С. 3.

149. *Вони стали жертвами* жахливого злочину: [Списки мешканців Летичів.р-ну, які померли внаслідок голодомору 1932–1933 рр.] // Летичів. газ. – 2008. – 17 жовт.; 26 верес.

150. *Свідчать очевидці* [Г. Качур, Г. Бабленюк жителі сіл Велике Залісся та Супрунківці Кам'янець-Поділ. р-ну] // Край Кам'янецький. – 2008. – 17 жовт. – С. 5.

151. *Білик М.* Як нас упокорювали ... / Розповідь про голодомор очевидців записав А. Білик // Проскурів. – 2008. – 16 жовт. – С.15.

152. *Гужальський Б.* Гіркі спогади [Л. Посидюк жительки с. Гуменці Кам'янець-Поділ. р-ну] // Край Кам'янецький. – 2008. – 10 жовт. – С. 4.

153. *Наймитували*, щоб заробити хліб: [Свідчення Є. Дзюрман жительки с. Курівка] // Городоц. вісн. – 2008. – 10 жовт.

154. *Рятувалися* хто як міг: [Свідчення Л. Возовик, жительки с. Клинове] // Городоц. вісн. – 2008. – 10 жовт.

155. *Від голодної смерті* врятувала корова: [Свідчення Б. Бондар, жителя с. Веселець] // Городоц. вісн. – 2008. – 3 жовт.

156. *Все здали* у колгосп: [Свідчення Г. Цвігну, жительки с. Веселець] // Городоц. вісн. – 2008. – 3 жовт.

157. *Люди не мали* що їсти: [Свідчення М. Паламарчук, жительки с. Веселець] // Городоц. вісн. – 2008. – 3 жовт.

158. *Хліба не було*: [Свідчення Ю. Гольник, жительки с. Борщівка] // Городоц. вісн. – 2008. – 3 жовт.

159. *Романюк Є.* Пам'ятаю голод: [Спогади очевидців Білогір. р-ну] // Життя і слово. – 2008. – 1 жовт.

160. *Була біда*: [Свідчення жителів м. Городок] // Городоц. вісн. – 2008. – 19 верес.
161. *Нам вдалося* вижити: [Свідчення Г. Ковалко, жителя с. Борщівка] // Городоц. вісн. – 2008. – 19 верес.
162. *Тиртишний В.* Хлібозаготівлі... кулаком і наганом: [Свідчення Віньковец. архіву] // Сіл. новини. – 2008. – 16 верес.
163. *А найстися* не могли: [Свідчення М. Баран, жительки Городоц. р-ну] // Городоц. вісн. – 2008. – 12 верес.
164. *Демко О.* Геноцид українського народу: [Матеріали про голодомор на Старосинявщині] // Колос. – 2008. – 12 верес.
165. *Ми пам'ятаємо* це страшне лихоліття: [Спогади жителів Городоччини] // Городоц. вісн. – 2008. – 12 верес.
166. *Хліба* не бачив ніхто: [Свідчення А. Корпало, жительки с. Радковиця] // Городоц. вісн. – 2008. – 12 верес.
167. *Але їсти* хотілося дуже: [Спогади про голодомор жителів Городоччини] // Городоц. вісн. – 2008. – 5 верес. – С. 5.
168. *Голод* – це страшно: [Свідчення О.І. Бондара, жителя с. Купин] // Городоц. вісн. – 2008. – 5 верес.
169. *Труняк С.* Покличемо пам'ять у свідки: [Спогади очевидців Ярмолинец. р-ну] // Вперед. – 2008. – 5 верес.
170. *Лихо не обминуло*: [Свідчення Г.С. Герця, жителя с. Скіпче] // Городоц. вісн. – 2008. – 5 верес.
171. *Грінченко О.* “Село було глухе”: [Свідчення записані зі слів очевидиці Ф.А. Чорногод з с. Великі Мацевичі] // Життя Ста-рокосянтинівщини. – 2008. – 30 серп. – С. 2.
172. *Кардаш С.* Голгофа страшної голодної смерті: [Про Голодомор 1932–1933 років на Білогірщині] // Життя і слово. – 2008. – 13 серп.
173. *Вивезли* весь урожай: [Свідчення В.Й. Босака, жителя с. Сирватинці] // Городоц. вісн. – 2008. – 29 серп.

174. **Гаврилюк О.** Пам'ятаю: [Спогади очевидця з с. Полянє Славут. р-ну] // Трудівник Полісся. – 2008. – 29 серп.

175. **Ми дуже** голодували: [Голод на Городоччині] // Городоц. вісн. – 2008. – 29 серп. – С. 5.

176. **Помирали** просто на вулицях: [Свідчення О.І. Худи, жителя с. Старе Поріччя] // Городоц. вісн. – 2008. – 29 серп.

177. **Свідчення** документальні: До 75 роковин голодомору [Славут. р-н] // Трудівник Полісся. – 2008. – 29 серп. – С. 6.

178. **Ящук В.** Україна пам'ятає голод: спогади очевидців: [Білогір. р-н] // Життя і слово. – 2008. – 27 серп.

179. **Шевчук С.** І ще скажу про голодомор: [Спогади жителя с. Липки Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2008. – 22 серп.

180. **Козак А.** Розповіла мати сину про голодомор: [Спогади очевидиці Р.Ф. Козак з Ярмолинец. р-ну] // Шкільний світ. – 2008. – 15 серп.

181. **Все забирали** в колгосп: [Спогади про голодомор О.М. Брили жительки с. Хоптинці] // Городоц. вісн. – 2008. – 15 серп. – С. 5.

182. **Бобик Н.** А їсти завжди хотілося: [Голодомор в с. Поляхове] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 8 серп.

183. **Померло** багато людей: [Свідчення Г. Карпачової, жительки с. Юринці] // Городоц. вісн. – 2008. – 8 серп.

184. **Борисов В.** 1933 рік у нашій пам'яті та нашій історії: [Летичів. р-н] // Провінція. – 2008. – 7 серп.

185. **Активісти** забирали все: [Спогади про голодомор В.П. Войни, жительки с. Спасівка Городоц. р-ну] // Городоц. вісн. – 2008. – 1 серп. – С. 5.

186. **Кохановський О.** Чи є ціна такій дорогій ціні?!... [Очевидці голодомору свідчать] // Вісн. Деражнянщини. – 2008. – 1 серп.

187. **Лисюк К.** Пам'ять скривдженого дитинства: [Свідчення очевидців Віньковеччини] // Сіл. новини. – 2008. – 5 серп.

188. **Лісінська К., Кліманська Н.** Мовою архівних документів: [Голодомор на Летичівщині] // Летичів. газ. – 2008. – 1 серп.

189. **Щастя,** що в сім'ї ніхто не помер: [Свідчення Г. Карпачової, жительки с. Клинове] // Городоц. вісн. – 2008. – 1 серп.

190. **Шамрай М.** Діти 1933-го року // Шепетів. вісн. – 2008. – 31 лип. – С. 5.

191. **Томчишена Н.** Пам'ять стукає в серця: [Очевидці згадують] // Край Кам'янецький. – 2008. – 25 лип.

192. **Збудуємо** негаснучий собор пам'яті: Голодомор у селі Лозова [свідчення очевидиці М.А. Дідич, Волочиського р-н] // Зоря. – 2008. – 22 лип.

193. **Олексійчук С.** “Під час голоду померли два мої брати – Федя і Яшка” [Спогади записав В. Вихованець] // Нетішин. вісн. – 2008. – 18 лип. – С.12.

194. **Калінський О.** Забирали усе...: [Спогади про голодомор жителя с. Яромирка] // Городоц. вісн. – 2008. – 18 лип. – С. 5.

195. **Мороз Н.** Найбільш постраждало наше село: [Спогади жителів с. Волиця-Польова] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 18 лип.

196. **Того болю** не утихомирять століття: [Спогади очевидців з сіл Радісне і Мовчани] // Красилів. вісн. – 2008. – 18 лип.

197. **У селах** було сумно і тихо: [Спогади про голодомор Белінського Б.Б. з Городка] // Городоц. вісн. – 2008. – 4 лип.; 18 лип.

198. **Онищук Л.** “...Просив перед смертю хоч крихту пригорілого хліба”: [Спогад] // Вісн. Деражнянщини. – 2008. – 15 лип.

199. *Правду треба* знати: Голодомор у селі Ожигівці [Волочис. р-ну] // Зоря. – 2008. – 15 лип.
200. *Шуляков Т.* Пам'ять скривдженого дитинства: [Свідчення очевидців на Віноковеччині] // Сіл. новини. – 2008. – 15 лип.
201. *Іванчук Г.* “Нас вигнали з хати і льох завалили”: [Голодомор 1932–1933 рр. с. Лютарівка] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 11 лип.
202. *Того болю* не утихомирять століття: [Спогади М. Нікітюк з с. Дружне та Д. Луцкової з с. Берегелі] // Красилів. вісн. – 2008. – 11 лип.
203. *Забирали усе*: [Спогади О.І. Каліновського, жителя с. Велика Яромірка] // Городец. вісн. – 2008. – 4 лип.
204. *Лісінська К.* Гіркі спогади дитинства: [Спогади про чорний мор 1933 р.] // Летичів. газ. – 2008. – 4 лип.
205. *Мороз Н.* Волиця-Польова у 1932–1933 рр.: [Спогади очевидців] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 4 лип.
206. *Бойко А.* Ми звинувачуємо голодомор ...: [Голод на Вінковеччині] // Сіл. новини. – 2008. – 20 черв.
207. *Койдюк К.* Сумні спогади очевидців: [Вінковец. р-ну] // Сіл. новини. – 2008. – 20 черв.
208. *Пам'ять* людська незнищенна: Голодомор у селах Сарнів і Куровечка [Волочис. р-ну] // Зоря. – 2008. – 20 черв.
209. *Гелетко Т.* Пам'ять скривдженого дитинства: [Свідчення очевидців Вінковеччини] // Сіл. новини. – 2008. – 10 черв.
210. *Дворецька Г.* Голодний рік, голодний вік... [Спогади очевидця з с. Малий Лазучин Теофіпол. р-ну] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 6 черв.
211. *Труняк С.* Покличемо пам'ять у свідки [Ярмолинец. р-н] // Вперед. – 2008. – 6 черв.

212. **Ільсва М.** То був страшний навмисний голод [Спогади очевидця] // Дунаєвц. вісн. – 2008. – 5 черв.
213. **Онацька Г.** “Я бачила Голодомор 1933-го”: Спогади очевидця // Шепетів. вісн. – 2008. – 5 черв. – С. 5.
214. **Пиріжок І.** Спогади, що болять до сьогодні [Віньковец. р-ні] // Сіл. новини. – 2008. – 2 трав.
215. **Андрощук Т.** Пам’ять покличемо у свідки: [Спогади про голодомор очевидців з с. Лідихівки] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 20 черв.
216. **Вимогливий погляд** історії: [Голод 1932–33 рр. с. Вільховець Новоушиц. р-ну] // Наддністрян. правда. – 2008. – 27 трав.
217. **Білан М.** Забуттю не підлягає: [Голодомор 32–33 рр. у р-ні] // Городоц. вісн. – 2008. – 30 трав.
218. **Кицун В.** З метою відновлення історичної справедливості: [Голод на Старосинявщині] // Колос. – 2008. – 11 квіт.
219. **Щербанюк В.** Нащадки, не допустіть повторення!: [Спогади жителя с. Пилипи-Олександрівські Віньковец. р-ну] // Сіл. новини. – 2008. – 30 квіт.
220. **Коцюк Л.** Свідчення очевидців Голодомору 1932–1933 рр. [Г.І. Репецької з с. Заслучне] // Красилів. вісн. – 2008. – 28 берез.
221. **Кисляк І.** Гуменці пам’ятають: [Спогади жителів села Кам’янець-Поділ. р-ну] // Фортеця. – 2008. – 27 берез. – С. 3.
222. **Спогади** Миколаєнко В.А. з м. Красилів // Красилів. вісн. – 2008. – 26 берез.
223. **Яценюк В.** Згадаємо поіменно: [Про голодомор в с. Крупець Славут. р-ну] // Пульс. – 2008. – 17 берез.
224. **Лавренюк В.** Село на переломі: [Голодомор в с. Ільківці] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 14 берез.

225. *Дубенська Н.* Незгасна свіча вічності / Розповідь про голодомор 1932–1933 та 1946–1947 рр. записала Л. Сахнюк] // Шепетів. вісн. – 2008. – 13 берез. – С. 3.

226. *Дунаєвеччина* в роки голодомору // Дунаєвец. вісн. – 2008. – 6 берез. – С. 6.

227. *Загородня М.* Біль і горе українського народу – наша спільна історична спадщина: [Про голодомор на Чемеровеччині] // Нове життя. – 2008. – 29 лют. – С. 6.

228. *Козловська Л.* Очевидці про 33-й / Спогади записала учениця Дашковец. НВК Віньковец. р-ну // Сіл. новини. – 2008. – 22 лют.

229. *Москаленко В.* Від Покрови до Трійці: [Свідчення свідків голодомору Ярмолинец. р-ну] // Вперед. – 2008. – 22 лют.

230. *Лемешко Л.* Зустріч із свідками Голодомору // Дунаєвец. вісн. – 2008. – 21 лют.

231. *Ковальчук М.* Чорні жахіття голодних тридцятих / Розмову з свідком, жителем м. Ізяслава вів В. Кравчук // Зоря Надгориння. – 2008. – 17 січ. – С. 4.

232. *Яценюк В.* Згадаємо поіменно: [Про голодомор 1932–1933 рр. в с. Крупець Славут. р-ну] // Пульс. – 2008. – 17 січ.

233. *Кравчук В.* Болять у серці ті літа: [Спогади очевидця голодомору з с. Нове Село Ізяслав. р-ну] // Зоря Надгориння. – 2007. – 13 груд.

234. *Яхницька С.* Хроніка одного виродження: [Спогади про голодомор в с. Терешівці Хмельниц. р-ну] // Поділ. вісті. – 2007. – 11 груд.

235. *Бондарчук І.* Чорні сторінки в історії М'якоті [Ізяслав. р-ну] // Зоря Надгориння. – 2007. – 6 груд.

236. *Зубрицька Т.* Свідки Голодомору [с. Слобідка-Рахнівська] // Дунаєвец. вісн. – 2007. – 6 груд.

237. *Левицька Л.* Розсекречена пам'ять: [Докум. свідчення про голод в Ізяслав. р-ні] // Зоря Надгориння. – 2007. – 6 груд.
238. *Гірка* й жадане воскресіння: [Спогади свідків голодомору] // Життя Старокостянтинівщини. – 2007. – 1 груд.
239. *Дунелич С.* Не забуває Україна своїх трагічних сторінок: [Голодомор 32–33 рр. у Полон. р-ні] // Новий шлях. – 2007. – 27 листоп.
240. *Лукашук О.* Голодомор 1932–1933 років на Шепетівщині // Шепетів. вісн. – 2007. – 27 листоп.
241. *Варгатий А.* “Їх літа обривались в катівнях червоного мороку”: [Спогади однієї з найстаріших жительок с. Нижнього про страшні 30-і рр.] // Вісн. Деражнянщини. – 2007. – 24 листоп.
242. *Климчик О.* Голод у Киликієві [Славут. р-ну] / Записав О. Ляшок // Трудівник Полісся. – 2007. – 23 листоп.
243. *Мороз О.* Був голод, і була смерть [у Нетішині] // Нетішин. вісн. – 2007. – 23 листоп.
244. *Пам'ятаймо* про “чорні жнива”..: [Спогади свідків голодомору Хмельниц., Волочис., Летичів. р-нів] // Прибуз. зоря. – 2007. – 23 листоп.
245. *Свідчення*, спогади очевидців голодомору сіл Славутчини / Зібрала В. Чумак // Трудівник Полісся. – 2007. – 23 листоп.
246. *Борисов В.* Голодомор – 33 мовою документів та у спогадах очевидців [Летичів. р-ну] // Провінція. – 2007. – 22 листоп.
247. *Оліфер В., Лігоцький А.* Згадуючи про голодомор 30-х..: [Спогади очевидців голодомору Дунаєвського р-ну] // Дунаєвц. вісн. – 2007. – 22 лист.
248. *Голодомор* на Славутчині 1932–1933 рр. // Пульс. – 2007. – 22 листоп.

249. *Голодомор* 1932–1933 років: Спогади очевидців / Підготував А. Петросян // Шепетів. вісн. – 2007. – 22 листоп.

250. *Кохановський О.* Деражнянщини у 1930–1933 роки: Голод у краї мовою документів та очевидців подій // Вісн. Деражнянщини. – 2007. – 20 листоп.

251. *Рига П.* Страждала вся родина / Розповідь свідка голодомору із Віньковець записав П. Кузь // Сіл. новини. – 2007. – 20 листоп.

252. *Гіда Н.* Звертаймося до минулого, щоб вибудувати майбутнє: [Голодомор 1932–1933 р. в Новоушиц. р-ні] // Наддністрян. правда. – 2007. – 17 листоп.

253. *Голодомор* – довічний біль: [Свідчення жителів с. Мар'янівка] // Життя Теофіпольщини. – 2007. – 15 лист.

254. *Стаднік Н.* У Попівцях [Летичів. р-ну] пам'ятають голод // Провінція. – 2007. – 8 листоп.

255. *Фурман В., Курбатова І.* Біль душі: жахлива правда: [Голод в Ярмолинец. р-ні] // Шкіл. світ. – 2007. – № 22.

256. *Миколаєць Є.* “Цей голодомор ми ввібрали разом з молоком з грудей матері”: [Спогад жительки с. Пилява Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2007. – 20 жовт.

257. *Серов П.* У круговерті долі: [Спогади про голодомор 1932–1933 рр.] // Вісн. Деражнянщини. – 2007. – 8 трав.

258. *Пам'ять* вже розпочалася в часі прожитих літ: [Спогади про голодомор 1933 р. Іванова О. П., жителя с. Бохни Летичів. р-ну] // Провінція. – 2007. – 22 лют.

259. *Антонюк А.* Усім бідам наперекір / Розмову зі свідком голодомору 32–33 рр. вів В. Добровольський [с. Залісці Дунаєвського р-ну] // Дунаєвец. вісн. – 2007. – 16 січ.

260. *Правда* про голодомор: [Спогади очевидців голодомору Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2006. – 25 листоп.

261. *Щетинська Л.* Устами очевидців: [Про голод розповідають докум. район. краєзн. музею] // Вісн. Деражнянщини. – 2006. – 25 листоп.

262. **Яхницька С.** Врятувалися від голодної смерті [в с. Черешенька Деражнян. р-ну] // Проскурів. – 2006. – 23 листоп.

263. **Мендрик Р.** Геноцид забути – великий гріх!: [Голодомор у Ясківцях] // Вісн. Деражнянщини. – 2006. – 7 листоп.

264. **Гаврилюк О.** Хто ви, безневинно померлі в добу голодомору [в с. Веснянка] // Життя Старокостянтинівщини. – 2005. – 3 груд.

265. **Михайлик В.** Вимирали цілі села [під час голодомору 1932–1933 років в Полон. р-ні] // Поділ. вісті. – 2005. – 29 листоп.

266. **Кардаш С.** ...То карби на наших серцях: [Голодомор на Білогірщині] // Життя і слово. – 2005. – 26 листоп.

267. **Роздорожна Т.** “За колосся зібране нас били”: [Спогади свідків голодомору Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2005. – 26 листоп.

268. **Сопронюк М.** Голодомор у нашій пам’яті // Життя Старокостянтинівщини. – 2005. – 30 лип. – С. 2.

269. **Ісаєнко Л., Боденчук Н.** Коли у вікна заглядав голод... [в Білогір. р-ні] // Життя і слово. – 2004. – 18 груд.

270. **Косюк Г.** “... За кілька місяців вони втратили четверо дітей...”: [Із спогадів В. Гарнаги] // Красилів. вісн. – 2004. – 27 листоп.

271. **Лісова Р.** Немов прокляття, був рік 33-й...: [Спогади очевидців сіл Ладиги і Жабче] // Життя Старокостянтинівщини. – 2004. – 27 листоп.

272. **Теклюк В.** “Я пам’ятаю ті страшні часи” // Городец. вісн. – 2004. – 27 листоп.

273. **Яремчук А.** Наш край в період голодомору: [Шепетів. р-н] // Пульс. – 2004. – 12 лют.

274. **Середа О.** Вишита сорочка... на смерть: [Спогади жительки м. Хмельницького про голод 32–33 рр.] // Слово Просвіти. – 2004. – 12–18 серп.

275. *Жителі* колишніх сіл Нетішин та Солов'є – жертви голодомору 1932–1933 рр. // Нетішин. вісн. – 2003. – 27 лист. – С. 5.
276. *Медведчук Г.* Правда. Гірка, пекуча, печальна // Летичів. газ. – 2003. – 22 лист.
277. *Вихованець Т.* Нарис історії Нетішина ХХ століття: [1932–1933 рр.] // Нетішин. вісн. – 2003. – 27 верес.
278. *Голод* у спогадах дунаївчан // Дунаєвец. вісн. – 2003. – 17 трав.
279. *Кузь П.* Серце шемить: [Голодомор на Віньковеччині] // Сіл. новини. – 2003. – 25 лют.
280. *Лактіонов-Стезенко М.* Смак трави: [Спогади жителя Лісові Гринівці Хмельниц. р-ну Коваля Д. Г.] // Дніпро. – 2003. – № 1–2. – С. 137.
281. *З болем* у серці земляки згадують ті страшні роки: [Голод на Старосинявщині] // Колос. – 2003. – 22 лют.
282. *Муравіцька М.* Живий свідок [голоду 33-го на Старосинявщині] // Колос. – 2003. – 22 лют.
283. *Ящук В.* Свідки нашої історії: [Голодомор у Білогір. р-ні] // Життя і слово. – 2002. – 23 листоп.
284. *Кундис М.* Скорботні жнива 1932–1933-х років на Чемеровеччині // Нове життя. – 2002. – 4 груд.
285. *Михлик З.* Слідами голодомору 1933-го [в селах Попівці і Суслівці] // Летичів. газ. – 2002. – 23 листоп.
286. *Сапожник О.* Історія нашого краю: [Про голодомор на Славутчині у 1932–1933 рр.] // Нетішин. вісн. – 2001. – 3, 10, 17 листоп.
287. *Кіпран М.* Щоб не повторилось трагічне минуле [1932–1933 рр.] // Шепетів. вісн. – 2000. – 28 листоп.; 5 груд.
288. *Лісовий М.* Курним шляхом голодомору: [Голодомор 32–33 рр. на Старокостянтинівщині] // Життя Старокостянтинівщини. – 2000. – 25 листоп.

289. **Завальнюк О.** Кам'янецьчина і всеукраїнський голодомор 1932–1933 рр. // Кам'янець-Поділ. вісн. – 2000. – 24 листоп.

290. **Сердуніч Л.** “Як зараз бачу: звисають людські ноги”: [1933-й на Старосинявщині] // Колос. – 2000. – 1 квіт.

291. **Козельський І.** Відродження правди про страхиття 33-го... [на Старосинявщині] // Колос. – 1999. – 27 листоп.

292. **Ковальчук С.** Минає час...: Голод 1932–1933 рр. на Славутчині // Славутчина. – 1999. – 27 лют.

293. **Знищення голодомором** // Летичів. газ. – 1999. – 4 лют.

294. **Про зафіксовані** випадки голодування в районі: Таємне донесення працівників ДПУ секретареві Дунашеву, райпарткому і райвиконкому, квіт. 1933 р. // Дунашеву. вісн. – 1998. – 22 жовт.

295. **Сапожник О.** Цього забувати ніколи не можна!: [Про голодомор в с. Глинники Славут. р-ну] // Нетішин. вісн. – 1998. – 22 січ.

296. **Прокончук Т.** Голод (за споминами очевидців) // Дунашеву. вісн. – 1996. – 21, 23, 28 листоп.

297. **Чуба С.** Я, що пережив голодомор [житель с. Баглаї Волочис. р-ну] // Поділ. вісті. – 1994. – 2 серп.

298. **...А діти** кричать, що хочуть хліба // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 29 груд.

299. **Герновий В.** Щоб більше не повторилося зло...: [Голодомор на Славутчині] // Трудівник Полісся. – 1993. – 13 листоп.

300. **З матеріалів** районної теоретичної конференції на тему: “Голод 1932–1933 рр. на Славутчині” // Трудівник Полісся. – 1993. – 30 жовт.

301. **“Толпа** всю ніч молилась и плакала”: [Голодомор в с. Іршики і Малишівка] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 25 верес.

302. **Костик І.** Найтяжчий рік мого життя: [Спогади свідка голодомору з с. Заставці Старосиняв. р-ну] // Колос. – 1993. – 11 верес.

303. **1933:** Трагедія голоду: [Спогади жителів с. Карпівці Старосиняв. р-ну] // Колос. – 1993. – 11 верес.

304. **Савенко В.** Голодомор 1932–1933 років у Шрубкові // Летичів газ. – 1993. – 4, 11 серп.; 11 верес.; 27 жовт.

305. **І свідчу,** і проклинаю: [Спогади про голод жителів Самчики] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 6 жовт.

306. **...І три** хрести на сонці: [Свідчення-виписки із секрет. док. Старокостянтинів. райпарткому про голод] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 4 верес.

307. **А поезда** целыми составами вывозят хлеб: [Свідчення архіву Старокостянтинів. Голов. Політ. Упр. про голод] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 28 серп.

308. **Варгатий А.** Голодомор 1932–33 років на Деражнянщині // Вісн. Деражнянщини. – 1993. – 28 серп.

309. **Крило** голодомору [в Новоушиц. р-ні] // Наддністрян. правда. – 1993. – 30 черв.

310. **Кондратюк О.** З ярликом “куркуль” помирай з голоду: [Спогади жительки с. Раштівки] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 30 черв.

311. **Муравіцька М.** “А нас врятувала квасоля”: [Голод на Старосинявщині] // Колос. – 1993. – 19 черв.

312. **Василенко О.** Хоч радість легше пам'ятать, та треба пам'ятать і горе: [Голодомор в с. Веснянка] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 12 черв.

313. **Левков А.** Безкровна війна: [Про голодомор у с. Шрубків] // Летичів. газ. – 1993. – 9 черв.

314. **Сільські** заздрісники голодомор творили [в с. Великі Мацевичі] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 5 черв.

315. **Овчарук С.** Рятівні квасолини: Голодомор – 33-го [у Віньківцях] // Поділля. – 1993. – 28 квіт.

316. **Козік М.** Трудний час пережили: [Спогади очевидця голодомору з с. Паплинці Старосиняв. р-ну] // Колос. – 1993. – 20 лют.

317. **Кривавий** ранок: [Голод в Новоушиц. р-ні] // Наддністрян. правда. – 1993. – 6, 10, 13 лют.

318. **Кушнір Б.** Голодомор на Поділлі: Спогади [жителя с. Станіславівка Кам'янець-Поділ. р-ну] // Писанка. – 1993. – № 2. – С. 25.

319. **Затворний В.** Голодомор – 33: Свідки свідчать [с. Купіль, Холодець Волочис. р-ну] // Зоря. – 1993. – 28 лют.

320. **Затворний В.** Хліб щоденний: [Іст. нарис про голодомор у Волочис. р-ні] // Зоря. – 1993. – 4, 13, 16, 20, 27, 30 січ.

321. **Бобик К.** Все пам'ятаю, все...: [Розповідь свідка голодомору з с. Мудриголови Городоц. р-ну] // Поділ. вісті. – 1993. – 27 січ.

322. **Іванова Л.** І дивом вижила: [Голодомор на Шепетівщині] // Поділ. вісті. – 1993. – 27 січ.

323. **Ніч** над Дністром: Голодомор [у с. Куражин Новоушиц. р-ну] // Наддністрян. правда. – 1992. – 5, 16 груд.

324. **Гординчук М.** Біда не обминула жодного кутка: [Голод на Старосинявщині] // Колос. – 1992. – 7 жовт.

325. **Гординчук М.** “Пухли, не доїдали, сяк так перебивалися...” [на Старосинявщині] // Колос. – 1992. – 9 верес.

326. **Сапожжик О.** Цього забути не можна: [Голод 30-х на Славутчині] // Трудівник Полісся. – 1992. – 11 квіт.

327. **Савчук І.** Регіт смерті в мирний час: [Голод 33-го р. у Славут. р-ні] // Трудівник Полісся. – 1990. – 19 груд.

328. **Ящук П.** Геноцид [у Славут., Полон. р-нах] // Трудівник Полісся. – 1990. – 25 серп.

329. **Мельничук П.** Якби не голодомор: [Про страшні наслідки голоду 1932–1933 рр. в Онацьківцях, Храбузні та ін. селах Полон. р-ну] // Новий шлях. – 1990. – 9 серп.

330. *Алексеева Т.* Померлих не оплакували: [Голод 30-х рр. в Кам'янці-Поділ.] // Прапор Жовтня. – 1990. – 14 лип.

331. *Яценюк В.* Згадаємо поіменно: [Голод на Славутчині] // Трудівник Полісся. – 1990. – 13 лип.

332. *Красуцький М.* Якби мертві заговорили...: Того трагічно-жахливого 1933 року від голоду померли не одна тисяча кам'янчан... // Прапор Жовтня. – 1989. – 6 трав.

V. Тема голодомору в художніх творах хмельничан

333. *Брилінський Д.* А голод був!: [Вірш] // Брилінський Д. Україно моя, Україно! – Хмельницький, 1998. – С. 42–43.

334. *Гжимайло Ю.* Тривожать душу спогади. – Хмельницький, 2002. – 39 с.

335. *Горбатюк В.* Кручі: Роман-літопис у зводах. – Кам'янець-Поділ., 2008. – 568 с.

Голод – С. 203–260.

336. *Горбатюк В.* Тенета 30-х: Худож.-докум. проза. – Хмельницький, 2003. – 96 с.

337. *Грех О.* Голодомор 1933 р. на Україні: Село Терешівці: (Докум. повість) // Грех О. Душа болить: поезії, докум. повість, спогади. – Хмельницький, 2004. – С. 39–56.

338. *Грех О.* Людська доля: Поезії, докум. повість, спогади. – Хмельницький: Вид. А. Цюпак, 2007. – 212 с.: фото.

339. *Гринчук М.* Молитва; Грані любові; Сумний спомин: [Вірші] // Гринчук М. Грані любові. – Крижопіль, 1995. – 45 с.

340. *Клен Ю.* Україна: [Поема] // Зорі крізь ґрати: Вибрані вірші репресованих і замовчуваних поетів. – Хмельницький, 1994. – С. 16–26.

341. *Коваль М.* Ви з 33-ї весни: [Вірш] // Коваль М. Полин: [Поезія]. – Хмельницький, 2004. – С. 148.

342. **Костюк Б.** Голодоморна скрижаль України: Новела-спогад // Костюк Б. Дивосвіт героїзму і чистоти: (Вибране – оповідання, новели, спогади, легенди, образки). – Хмельницький, 2007. – С. 60–66.

343. **Костюк Б.** Золота перлина: Новела // Костюк Б. Біль пам'яті. – Тернопіль, 1996. – С. 29–34.

344. **Котик Р.** Людопад: [Вірш] // Безсоння вишень: Сучасна поезія Хмельниччини. – Хмельницький, 2000. – С. 150.

345. **Красуцький М.** Судний день: Повість. – Кам'янець-Поділ., 1992. – 62 с.

346. **Листопад А.** Ваня: [Вірш] // Пульс. – 2002. – 7 листоп.

347. **Листопад А.** І ні тризни!.: [Вірш] // Поділ. вісті. – 2007. – 27 листоп.

348. **Любчик Л.** Голодомор: [Вірш] // Любчик Л. Стежини зірниць: Лірика. – Хмельницький, 1998. – С.14.

349. **Магера М.** Зелені паляниці: Оповідання, новели, казки, повість. – Хмельницький, 1991. – 132 с.

350. **Сердунич Л.** Барва смерті – 33-й: статті, спогади, фольклор про голодомор. – Хмельницький, 2004. – 66 с.

351. **Сердунич Л.** Монолог із 33-го: [Вірш] // Сердунич Л. Одкровення: Вірші, оповідання, етюди. – Хмельницький, 2007. – С. 7–8.

352. **Терновий В.** Це було на Славутчині в 30-х...: Публіцист.-докум. вид. – Славута, 1993. – 45 с.

353. **Федунець М.** 1933-й: [Вірш] // Федунець М. Жниво: поезії. – К., 1992. – С. 269.

354. **Храпач Г.** Під хрестом: Повість-реквієм / Ред. Б. А. Грищук. – Хмельницький, 1993. – 39 с.; Поділ. вісті. – 2007.– 13, 16, 20, 22, 23 листоп.

355. **Яшук П.** Лірник: Поема. – К., 1996. – 22 с.

* * *

356. *Слободенюк А.* Голодомор: Вірш // Шепетів. вісн. – 2008. – 14 жовт.

357. *Кравчук В.* Йшов 33-ій по землі; ... І не вщухає біль душі; Дорога з тайги; Дорога у вирій: [Вірші] // Трудівник Полісся. – 2008. – 29 серп. – С. 6.

358. *Сердуніч Л.* “Прийшов пухкутень, за ним – капутень...”: (Словотвори доби голодомору) // Поділ. вісті. – 2008. – 18 берез.

359. *Панчук Н.* Зламана гілка: [Новела] // Прибуз. зоря. – 2008. – 15 лют.

360. *Вознюк С.* Активістам 33-го... // Майбуття. – 2007. – № 24.

361. *Глазановська О.* Ми не забули червоний терор: [Вірш] // Сіл. новини. – 2007. – 30 лист.

362. *Свистун О.* Помолімося за них: [Вірш] // Вісн. Деражнянщини. – 2007. – 24 листоп.

363. *Іванчук Н.* Голодомор: [Вірш] // Наше місто. – 2007. – 22 листоп.

364. *Розанова А.* Ніхто не ждав оту біду: [Вірш] // Сіл. новини. – 2007. – 20 листоп.

365. *Грінчук М.* Надмогильні хрести: [Вірш] // Енергобудівник. – 2004. – 27 листоп.

* * *

VI. Вшанування пам'яті жертв голодомору

366. *Про голодомор 1932–1933 років в Україні: Закон України від 28 листоп. 2006 р. № 376-V // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 48. – С. 41–42.*

367. *Про оголошення в Україні 2008 року Роком пам'яті жертв Голодомору: Указ Президента України № 1144/2007 від 24 листоп. 2007 р. // Уряд. кур'єр. – 2007. – 28 листоп.*

368. **Про відзначення** у 2007 році Дня пам'яті жертв голодоморів: Указ Президента України № 1056/2007 від 2 листоп. 2007 р. // Уряд. кур'єр. – 2007. – 6 листоп.

369. **За вагомий внесок** у дослідження голодоморів в Україні, активну громадську діяльність з метою вшанування пам'яті жертв трагедії: Указ Президента України від 21 листоп. 2007 № 1132/2007// Літ. Україна. – 2008. – 31 січ. – С. 2.

Із змісту: Орденом “За заслуги” III ступ. Нагороджено Мацька Віталія Петровича – доцента Хмельниц. економіч. ун-ту.

370. **Про відзначення** у 2006 році в області Дня пам'яті жертв голодомору та політичних репресій: Розпорядження Хмельниц. облдержадмін. від 14 листоп. 2006 р. № 430/2006 р. // Офіц. неопуб. док. облради та облдержадмін.: Бібліогр. покажч. – Хмельницький, 2007. – С. 19.

371. **Про обласні** заходи у зв'язку з 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні: Розпорядження Хмельниц. облдержадмін. від 25 квіт. 2007 р. № 136/2007 р. // Офіц. неопубліковані док. облради та облдержадмін.: Бібліогр. покажч. – Хмельницький, 2008.– С. 15.

372. **Про відзначення** у 2007 році в області Дня пам'яті жертв голодоморів: Розпорядження Хмельниц. облдержадмін. від 16 листоп. 2007 р. № 378/2007 р. // Офіц. неопуб. док. облради та облдержадмін.: Бібліогр. покажч. – Хмельницький, 2008. – С. 29.

373. **Про заходи** у зв'язку з 60-ми роковинами голодомору в Україні і області: Розпорядження Представника Президента України [в обл. С. Гусельникова] // Поділ. вісті. – 1993. – 15 квіт.

374. **Звернення** обласної державної адміністрації до місцевих органів влади, трудових колективів, громадських і політичних об'єднань, релігійних конфесій, до всього населення Хмельниччини [про участь в громадян. акції “Пам'ять” по вшануванню жертв голодомору 1933 р.] // Проскурів. – 1993. – 30 січ.

* * *

375. *Пам'ять* про минуле – застереження на майбутнє. 2008 – Рік пам'яті жертв голодомору: Інформ.-метод. матеріали. – Старокостянтинів, 2008. – 31 с.

376. *Оліфер В.* На екрані-свідки голодомору: Запис докум. фільму на “Поділля-центр” // Дунасвец. вісн. – 2008. – 16 жовт. – С. 3.

377. *Немет А., Мельник Л.* “Скажемо: “Ні голодомору!”: [Заходи у “Родинному домі” приурочені пам'яті померлих під час Голодомору]// Проскурів. – 2008. – 16 жовт. – С.15.

378. *Козак І.* Відкрито музей пам'яті жертв голодомору [в Меджибожі] // Голос України. – 2008. – 10 жовт. – С. 12.

379. *Бендюг В.* Президент України відкрив перший в Україні музей Голодомору [в Меджибожі Летичівського р-ну]// Проскурів. – 2008. – 9 жовт. – С.3.

380. *Сологуб Л., Бондарчук О.* Рана, що болить і досі ...: [У Старосиняв. РБК презентовано виставку про голодомор] // Колос. – 2008. – 5 верес.

381. *Гуменюк А.* Покличемо пам'ять у свідки: [У Ярмолинец. р-ні відбулись зйомки докум. фільму про голодомор] // Вперед. – 2008. – 5 верес.

382. *Пшенична Г.* Пам'ятник жертвам голодомору [відкрито у с. Мшанець Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2008. – 12 верес.

383. *Василевський М.* Чорне на Червоному [Про музей Голодомору в Меджибіж. фортеці Летичів. р-ну] // День. – 2008. – 19 верес. – С.2.

384. *Голодомор* – геноцид українського народу: [Презентація виставки у приміщенні Ізяслав. РБК] // Зоря Надгориння. – 2008. – 21 серп.

385. “*Надмогильні* хрести, мов заламані руки”...: [Відкриття пам'ятного знаку в с. Рідкодуби Хмельниц. р-ну] // Прибуз. зоря. – 2008. – 15 серп. – С. 3.

386. **Безверхня Н.** Пам'ять – історія народу: [Заходи в Старосиняв. р-ні] // Колос. – 2008. – 1 серп.

387. **Жертвам** голодомору: [Відкриття пам'ятного знаку в с. Голосків] // Край Кам'янецький. – 2008. – 1 серп.

388. **Добровольський В.** “Умирать почали у квітні, коли всюди все ожива...”: [Зал пам'яті, присвячений жертвам Голодомору в НВК № 9 м. Хмельницького] // Поділ. вісті. – 2008. – 31 лип.

389. **Вікарчук Ю.** Історія в експонатах: [Відкриття пересувної фотодокум. виставки “Ми звинувачуємо! Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид укр. народу” у Волочиську] // Зоря. – 2008. – 25 лип.

390. **Віннічук Г.** Як пам'ять, як наказ, як застереження...: [Відкриття пам'ятного Хреста жертвам Голодомору на Летичівщині] // Летичів. газ. – 2008. – 25 лип.

391. **Гостина Д.** Летичівщина поминає...: [Встановлено пам'ятний знак – дубовий хрест на вшанування жертв голодомору] // Поділ. вісті. – 2008. – 25 лип.

392. **Миколаєнко Н.** Поставили пам'ятний знак [в с. Великий Лазучин Теофіпол. р-ну] // Життя Теофіпольщини. – 2008. – 25 лип.

393. **Міщук О.** У Мирутині вшанували жертв Голодомору: [Відкриття пам'ятного знаку в селі Славут. р-ну] // Трудівник Полісся. – 2008. – 20 черв.

394. **Бабич В.** Не забувайте історії свого народу: [У с. Красноставці Чемеровец. р-ну встановлено пам'ятний знак-хрест жертвам голодомору та репресій] // Нове життя. – 2008. – 20 черв.

395. **Дем'янчук В.** Жертвам Голодомору [встановлено пам'ятник у с. Стригани Славут. р-ну] // Пульс. – 2008. – 29 трав.

396. **Урода Б.** Ми звинувачуємо! [В Кам'янці-Поділ. відкрито виставку-експозицію “Ми звинувачуємо! Голодомор 1932–33 років в Україні – геноцид українського народу”] // Край Кам'янецький. – 2008. – 23 трав. – С. 2.

397. **Франкова Н.** Хрест жертвам Голодомору [у с.Ломаченці Вінковоц. р-ну] // Сіл. новини. – 2008. – 23 трав.

398. **Гнатишко Л.** ... І пам'яті свіча не згасне: [Мітинг-реквієм і освячення пам'ятника жертвам голодомору 1932–33 рр. відбулося в с. Малиничі Хмельниц. р-ну] // Поділ. вісті. – 2008. – 20 трав.

399. **Свіриц Л.** Увіковічили пам'ять: [Відкрито пам'ятний знак жертвам голодомору в с. Поляни Волочис. р-ну] // Зоря. – 2008. – 16 трав.

400. **Букіна Т.** Смерть косила нещадно: [Захід у б-ці с-ща Базалія Вінковоц. р-ну] // Сіл. новини. – 2008. – 8 квіт.

401. **Гончарук Ю.** У Вівсі встановлено пам'ятний Хрест жертвам Голодомору 1932–1933 років [Чемеровец. р-н] // Нове життя. – 2008. – 25 квіт.

402. **Завадська В.** Голодна смерть селом ходила...: [В с. Комарівці Славут. р-ну встановлено пам'ятний знак-монумент] // Трудівник Полісся. – 2008. – 18 квіт.

403. **Вбережи,** Боже, нас від подібного: [Відкриття пам'ятного знака “Жертвам голодомору 1932–33 рр.” в с. Тростянці] // Городец. вісн. – 2008. – 12 квіт.

404. **Міцишин В.** У пам'яті – навечно: [Діяльність Кам'янець-Поділ. райдержадмін. по вшануванні жертв Голодомору] // Край Кам'янецький. – 2008. – 20 берез.

405. **Поберевська А.** Голодомор в Україні: [Круглий стіл, присвячений вшануванню пам'яті жертв голодомору на Чемеровеччині] // Нове життя. – 2008. – 15 лют.

406. **Районні** заходи у зв'язку із 75-ми роковинами Голодомору 1932–1933 років в Україні // Красилів. вісн. – 2008. – 2 лют.

407. **Маринчак Н.** Таке не повинно повторитись: [Заходи Новоушиц. ЦРБ по вшануванню пам'яті жертв Голодомору 1932–33 рр.] // Наддністрян. правда. – 2007. – 4 груд.

408. **Рикун Л.** Хай буде світлою пам'ять: [Урок пам'яті у Новоушиц. ЦРБ] // Наддністрян. правда. – 2007. – 4 груд.

409. **Вінничук Г.** Ми не маємо права мовчати: [Мітинг-реквієм у Летичеві до 75-річчя голодомору] // Летичів. газ. – 2007. – 1 груд.

410. **Москалюк В.** Наш вічний біль і пекучий докір: [Вшанування пам'яті жертв голодомору] // Життя Старокостянтинівщини. – 2007. – 1 груд.

411. **Наш** вічний біль і пекучий докір: [Фоторепортаж з мітингів-реквіємів в селах Малий Чернятин, Раштівка, Воронківці, Веснянка] // Життя Старокостянтинівщини. – 2007. – 1 груд.

412. **Леськів Г.** Не стерти з пам'яті: [Вшанування пам'яті жертв голодомору с. Дзеленці Волочис. р-ну] // Зоря. – 2007. – 30 листоп.

413. **Шаля В.** Розгойдані дзвони пам'яті: [Заходи по вшануванню жертв голодомору у б-ках Волочис. р-ну] // Зоря. – 2007. – 30 листоп.

414. **Слободянюк Т.** Повернення: [В с. Нестерівці Дунаєвец. р-ну відкрито меморіал. знак пам'яті жертв голодомору та політ. репресій] // Поділ. вісті. – 2007. – 30 листоп.

415. **Житинська Р.** Наш смуток у сяйві поминальних свіч: [Всеукр. акція “Запали свічку!” у Шепетівці] // Шепетів. вісн. – 2007. – 29 листоп.

416. **Кардаш С.** ...Й сльозами окроплена пам'ять про кожного: [Вшанування пам'яті жертв голодомору на Білогірщині] // Життя і слово. – 2007. – 29 листоп.

417. **Кравчук В.** Це наша вічна скорбота [Вшанування пам'яті жертв голодомору в Ізяслав. р-ні] // Зоря Надгориння. – 2007. – 29 листоп.

418. **Кучеренко А.** І нема їм сонця стільки літ: [Вшанування пам'яті жертв голодомору у Ізяслав. РДБ] // Зоря Надгориння. – 2007. – 29 листоп.

419. **Маньковська Н.** Відзначаючи 75-і роковини трагедії України: [Вшанування жертв голодомору на Шепетівщині] // Шепетів. вісн. – 2007. – 29 листоп.

420. **Миколайчук П.** І схилились перед пам'яттю невинно загиблих від голодомору: [Акція “Запали свічку” в Деражні] // Життя міста. – 2007. – 29 листоп.

421. **Оліфер В.** Знак нашої пам'яті: [Про відкриття пам'ятного знаку жертвам голодомору в с. Нестерівці] // Дунаєвец. вісн. – 2007. – 29 листоп.

422. **Тополенко М.** Наш ревний біль і жаль..: [У ТРК “Поділля-Центр” відбулась виставка “Скорботна пам'ять 33-го”, підготовлена ХОУНБ ім. М. Островського і обл. держ. архівом] // Поділ. кур'єр. – 2007. – 22–28 листоп.

423. **Газіна У.** Читачам про Голодомор: [Година пам'яті “Болючими стежками трагедії страшної” у б-ці с. Пилипи-Хребтіївські Новоушиц. р-ну] // Наддністрян. правда. – 2007. – 27 листоп.

424. **Константінова Л.** Святої правди голос: [Вшанування пам'яті жертв голодомору 1932–33 рр. у Шебутин. сіл. б-ці Новоушиц. р-ну] // Наддністрян. правда. – 2007. – 27 листоп.

425. **Розанова О.** Врожай 1933-го видався небачений. А жати було нікому..: Репортаж із відзначення Дня пам'яті жертв голодомору [у Вінківцях] // Сіл. новини. – 2007. – 27 листоп.

426. **Слободянюк Т.** Голодомор: чорна сповідь моєї вітчизни і її затамований біль: 75 років тому Україна триста днів була без шматка хліба: [Мітинг-реквієм у Хмельницькому] // Поділ. вісті. – 2007. – 27 листоп.

427. **Бондарчук О.** Пом'янімо безневинно загиблих: До 75-річчя голодомору в Україні // Поділ. новини. – 2007. – 24 листоп.

428. **Москалюк В.** Жертви твої, рідний краю: [Теоретична конференція в ЦРБ] // Життя Старокостянтинівщини. – 2007. – 24 листоп.

429. **Антонюк Н.** Немов прокляття, ожива рік тридцять третій...: [Про докум.-книжк. виставку ОУНБ ім. М. Островського та держ. архіву “Скорботна пам’ять 33-го...” до Дня пам’яті жертв голодомору] // Поділ. вісті. – 2007. – 23 листоп.

430. **Бойко А.** Безкровна війна: [Відзначення Дня пам’яті жертв Голодомору у Віньківцях] // Сіл. новини. – 2007. – 23 листоп.

431. **Вишановуємо** пам’ять жертв Геноциду українського народу [на Славутчині] // Трудівник Полісся. – 2007. – 23 листоп.

432. **Вершиніна О.** Скорботна пам’ять 33-го.: Голодомор – спрямована політика геноциду українського народу: [Про виставку книг і док., присвячену Дню пам’яті жертв голодомору, організовану ХОУНБ ім. М. Островського і обл. держ. архівом] // Поділ. новини. – 2007. – 22 листоп.

433. **Доцюк В.** Невиплакані сльози України: [В Старокостянтиніві пройшла конф. “Жертви твої, рідний краю”] // Наше місто. – 2007. – 22 листоп.

434. **Вознюк С.** До 75-ліття голодомору в Україні: [Проведення заходів у навч. закладах обл.] // Майбуття. – 2007. – листоп.

435. **Рудковська Л.** Жертвам голодомору і репресій: [Про меморіал. комплекс у Нетішині] // Енергобудівник. – 2007. – 6 квіт. – С. 2.

436. **Співак А.** Пам’ять загиблим: [Вшанування пам’яті жертв голодомору в с. Адампіль Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2007. – 10 лют.

437. **Заради** майбутнього не забуваймо минулого: [Мітинг-реквієм до Дня пам’яті жертв голодомору у Летичеві] // Летичів. газ. – 2006. – 2 груд.

438. **Собченко Г.** “Ти кажеш, не було голодомору?”: [Година скорботи у ЦРБ] // Летичів. газ. – 2006. – 2 груд.

439. **Визнано** голод в Україні геноцидом: [В ін-ті МАУП пройшла наук.-практ. конф. “Голодомор 1932–1933 рр. в Україні: іст.-правові та соц.-економ. аспекти”] // Проскурів. – 2006. – 30 листоп.

440. **Демків Б.** Вклонилися пам’яті загиблих від геноциду та комуністичних репресій українців [у Хмельницькому] // Проскурів. – 2006. – 30 листоп. – С. 1–3.

441. **Гостинна Д.** “Ще крок до переосмислення української трагедії”: [В ін-ті МАУП відбувся мітинг-реквієм до Дня пам’яті жертв голодомору і політ. репресій] // Поділ. вісті. – 2006. – 28 листоп.

442. **Лізавенко К.** “Невиплакані сльози України”: [В обл. б-ці для юнацтва пройшла громад.-політ. акція до Дня пам’яті жертв голодомору] // Поділ. вісті. – 2006. – 28 листоп.

443. **Слободянюк Т.** Українську свічу вже не загасити...: [Скорботна хода в Хмельницькому до Дня пам’яті жертв голодомору і політ. репресій] // Поділ. вісті. – 2006. – 28 листоп.

444. **Звернення** Славутської міської ради до Верховної Ради України щодо визнання голодомору 1932–1933 років актом геноциду проти українського народу: [Прийнято на п’ятій сес. міськради від 9.11.2006 р.] // Пульс. – 2006. – 16 листоп.

445. **Чернюк Р.** Незгасні свічі скорботи: [Про худож.-докум. виставку “Розгойдані свічі скорботи”, присвяч. жертвам голодомору, яка пройшла в обл. худож. музеї] // Проскурів. – 2006. – 9 листоп. – С. 14.

446. **Павлинський В.** Без права забути...: [Захід по вшануванню жертв голодомору у Шрубків. сіл. б-ці] // Летичів. газ. – 2005. – 17 груд.

447. **Бершеда Т.** Жнива скорботи: [Іст.-краєзн. акція, присвячена 70-річчю голодомору в Нетішині] // Нетішин. вісн. – 2003. – 29 листоп. – С. 5.

448. **Козельський І.** “Це було жахливо, щоб на нашій, такій родючій землі людина не могла вижити...”: [Відкриття пам’ятника жертвам голодомору в с. Пишки Старосиняв. р-ну] // Колос. – 2003. – 29 листоп.

449. **Волощук В.** Вшанували пам'ять безвинно загублених: [Мітинг до Дня пам'яті жертв голодомору у Славуті] // Трудівник Полісся. – 2003. – 28 листоп.

450. **Радушинська О.** Сімдесят років після голоду: [Вшанування пам'яті жертв голодомору і політ. репресій 1932–1933 рр. у Староконстантинові] // Новини Поділля. – 2003. – 27 листоп.

451. **Кицун П.** Пам'ять жертвам голодомору 1933: [на Старосинявщині] // Колос. – 2003. – 29 берез.

452. **Павлинська Т.** Минувшини чорні рядки і пам'яті світла скорбота...: [Скорботний мітинг у Попівцях] // Летичів. газ. – 2002. – 23 листоп.

453. **Чекман М.** Не допустити більше подібного: З виступу міськ. голови на мітингу по вшануванню пам'яті жертв голодомору // Проскурів. – 2001. – 30 листоп. – С. 2.

454. **Свіриц Л.** Трагічна сторінка історії: [Акція пам'яті жертв голодомору і політ. репресій у Волочис. р-ні] // Зоря. – 2000. – 29 листоп.

455. **Золотарьов В.** Нехай їм дзвони вічно дзвонять і будять пам'ять у живих...: [Мітинг-реквієм пам'яті жертв голодомору у Хмельницькому] // Поділ. вісті. – 2000. – 28 листоп.

456. **Злочин,** якому немає прощення: Метод.-бібліогр. матеріали по вшануванню світлої пам'яті жертв голодомору / Хмельниц. ОУНБ ім. М. Островського; Упоряд. В. І. Леонов. – Хмельницький, 1993. – 20 с.

457. **Бондарчук Н.** Страшні роки. Голодна смерть. Пам'ять // Ровесник. – 1993. – 25 верес.

458. **Горбатюк В.** Чи буде вічною пам'ять?: [Про вшанування жертв голодомору на Хмельниччині] // Ровесник. – 1993. – 18 верес.

459. *Гладун І.* В пам'яті народній: [Відкриття пам'ятного знака жертвам Голодомору 1932–33 рр. в м. Староконстантинові] // Життя Старокостянтинівщини. – 1993. – 15 верес.

460. *Дні* скорботи і пам'яті жертв голодомору в Україні [і на Хмельниччині] // Поділля. – 1993. – 15 верес.

461. *Варгачий О.* Сумуємо і пам'ятаємо: [Дні скорботи у населених пунктах обл.] // Поділ. вісті. – 1993. – 14 верес.

462. *Гусар В.* Їхня смерть – не за ідею: [Траурний мітинг в День пам'яті жертв голодомору в Летичеві] // Летичів. газ. – 1993. – 21 лип.

463. *По кому* дзвонили дзвони: [Зустріч письменників Поділля в обл. наук. б-ці була присвячена 60-річчю голодомору в Україні] // Ровесник. – 1993. – 3 квіт.

464. *Погинайко О.* “Не доведи, господи”...: [Громадська акція “Пам'ять”] // Поділ. вісті. – 1993. – 2 берез.

465. *Віталій М.* Досліджується голодомор // Поділ. вісті. – 1992. – 3 черв.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Алексєєва Т. 330
Андрощук Т. 215
Антоніна С. 68

Бабич В. 394
Бабійчук М. 76
Бабленюк Г. 150
Багмет М. 24
Баженов Л. 36, 46
Байдич О. 54
Баран М. 163
Безверхня Н. 386
Безручко П. 124
Баландюк М. 53
Белінський Б. 197
Бендель М. 114
Бендюг В. 379
Бершеда Т. 447
Білан М. 217
Білик М. 151

Вавринчук М. 2-3, 35
Варгатий А. 24, 308
Варгатий О. 461
Василевський М. 383
Василенко О. 312
Вершиніна О. 432
Винокурова Ф. 14
Вихованець В. 193
Вихованець Т. 277

А

Антонюк А. 259
Антонюк Н. 429

Б

Бобик К. 321
Бобик Н. 182
Бобенчук Н. 269
Богданова В. 55
Бойко А. 206, 430
Бондар Б. 155
Бондар О. 168
Бондарчук І. 235
Бондарчук Н. 457
Бондарчук О. 380, 427
Борисов В. 184, 246
Босак В. 173
Брила О. 181
Брилінський Д. 85, 333
Брошневський І. 106
Букіна Т. 400

В

Вікарчук Ю. 389
Вінничук Г. 390, 409
Віталіїв М. 465
Вітана П. 74
Вознюк С. 360, 434
Возовик Л. 154
Война В.П. 185
Войтов І.Т. 101
Волощук В. 449

Габруська О. 48
Гаврилюк О. 174, 264
Гаврюшова Г. 110
Гавчук І. 1
Газіна У. 423
Галонська Г. 41
Гальчак С. 20, 53
Гарнага І. 70, 270
Гелетко Т. 209
Герця Г. 170
Гжимайло Ю. 334
Гіда Н. 252
Гладун І. 459
Гладуняк І. 1
Глазановська О. 361
Глашанець Д. 143
Гнатишко Л. 398
Гоголь Т. 95
Головчук В.М. 105

Даниленко В. 7
Дворецька Г. 210
Дзюрман Є. 153
Дейнека П. 125
Демків Б. 440
Демко О. 164
Дем'янчук В. 395

Житинська Р. 415

Завадська В. 402
Завальнюк О. 29-30, 131, 289
Загородня М. 227

Г

Гольник Ю. 158
Гостина Д. 391
Гончарук Ю. 401
Горбатюк В. 25, 335-336, 458
Гординчук М. 324-325
Гостинна Д. 441
Грех О. 337-338
Григорець Т.В. 88
Гринчук М. 339
Гринчук С. 88
Грінченко О. 171
Грінчук М. 365
Гужальський Б. 152
Гусельников Є. 373
Гула В.П. 57
Гуменюк А. 381
Гуменюк М. 148
Гусар В. 462

Д

Дідич М. 192
Добровольська Л. 135
Добровольський В. 259, 388
Доцюк В. 433
Дубенська Н.С. 225
Дударський А. 128
Дупелич С. 239

Ж

Журба М. 24

З

Затворний В. 319-320
Золотарьов В. 455
Зубрицька Т. 236

Іванов О. 258
Іванова Л. 322
Іванович Л. 93
Іванчук Г. 201

Калінський О. 194
Каліновський О. 203
Канюс К. 136
Кара В. 123
Кардаш П. 124
Кардаш С. 172, 266, 416
Каспарова Г. 113, 183, 189
Качур Г. 150
Кіпран М. 144, 287
Кисляк І. 221
Кицун В. 218
Кицун П. 451
Кіпран М. Ф
Клен Ю. 340
Климчик О. 242
Кліманська Н. 188
Коваленко Л. Б. 6
Ковалко Г. 161
Коваль М. 341
Ковальчук М. 231
Ковальчук А. 126
Ковальчук С. 126, 292
Козак А. 180
Козак І. 378
Козак Р. 180
Козак Т. 57

І

Іванчук Н. 363
Ільєва М. 212
Ісаєнко Л. 269

К

Козельський І. 129, 132, 291, 448
Козік М. 316
Козун В. 96
Козловська Л. 228
Койдюк К.
Кокошко Н. 52
Койдюк К. 207
Комаринський С. 59
Кондратюк О. 310
Константінова Л. 424
Кордон А. 145
Корпало А. 166
Костюк Б. 342-343
Косюк Г. 270
Котик Р. 344
Кохановський О. 186, 250
Коцюк Л. 220
Кравчук В. 80, 231, 233, 357, 417
Красуцький М. 332, 345
Кузь П. 251, 279
Кундис М. 284
Курбатова І. 255
Кучеренко А. 418
Кушнір Б. 318

Лавренюк В. 224
Лазаренко В. 53
Лактіонов-Стезенко М. 26, 280
Левицька Л. 237
Левков А. 313
Лемешко Л. 230
Леськів Г. 412
Листопад А. 346-347
Лисюк К. 187

Магера М. 349
Мазур В. 51
Мазур Е. 89
Маліш П. 62, 67
Малі шевська Г. 104
Манаків В. 19
Маняк В. 6
Маньковська Н. 419
Маринчак Н. 407
Маркова С. 3, 10-12, 31-34,
38, 47, 133
Матвєєв А. 22, 40
Мацько В. 15, 84, 369
Медведчук Г. 276
Мельник Л. 377
Мельничук В. 111
Мельничук П. 329
Мендрик Р. 263
Мизак Н. 25

Немет А. 377
Никитюк І. 132

Л

Лігоцький А. 137, 247
Лізавенко К. 442
Лісінська К. 188, 204
Лісова Р. 271
Лісовий М. 288
Лукашук О. 240
Луцкова Д. 202
Любчик Л. 348
Ляшок О. 242

М

Миколаєнко В. 222
Миколаєнко Н. 392
Миколаєць Є. 256
Миколайчук П. 420
Михайлик В. 265
Михлик З. 285
Мицик Ю. 101, 104
Міцишин В. 404
Мішук О. 393
Мовчан О. 9
Мороз Н. 195, 205
Мороз О.
Морочко В. 9
Москаленко В. 229
Москалюк В. 410, 428
Муравіцька М. 282, 311
Муращик О. 50
Мятяшук В. 102

Н

Нікітюк М. 202

Овчарук С. 315
Оліфер В. 247, 376, 421
Олексійчук С. 193

Павлинська Т. 452
Павлинський В. 446
Паламарчук М. 157
Панченко П. 24
Панчук Н. 359
Пацірук Л. 108
Петренко В. 1.43
Петросян А. 249
Пиріг Р. 4-5
Пиріжок І. 214
Поберевська А. 405

Радушинська О. 450
Рибак І. 21-22
Рига П. 251
Рикун Л. 408
Репецька Г. 220
Розанова А. 364

Савенко В. 304
Савіна В. 115
Савицький Л. 83
Савчук І. 327
Сапожник О. 286, 295, 326
Сачкова Є.С.109
Сахнюк Л. 225
Свистун О.362
Свірщ Л. 399, 454
Сердунич Л. 58, 290
Середа О. 274
Співак А. 436

О

Онацька Г. 213
Онищук Л. 198
Осадча Г. 1-2

П

Погинайко О. 464
Подкур Р. 14
Подра О. 122
Поліщук І. 143
Поріцька Г. 103
Прокопчук В. 97
Прокопчук В. 130, 134, 138
Прокопчук Т. 139, 296
Пужанівська Є. 140
Пшенична Г. 382

Р

Розанова О. 425
Роздорожна Т. 267
Романюк Є. 159
Рудковська Л. 435
Русий І. 88

С

Серов П. 257
Сердунич Л. 350-351, 358
Скальник Ю. 49
Скрипник Г. 78, 81
Слободянюк А. 356
Слободянюк П. 1-2, 17-18, 37, 44-45, 60, 63, 69
Слободянюк Т. 64, 414, 426, 443
Собченко Г. 438
Соловій А. 56
Сологуб Л. 380
Сопронюк М. 268

Срюбко М. 141

Теклюк В. 272

Телячий Ю. 18,39, 134

Терновий В. 86, 299, 352

Тиртишний В. 162

Урода Б. 396

Федоришина Л. 142

Федунець М. 353

Храпач Г. 354

Цвігна Г. 156

Цибровський О. М. 42

Чекман М. 453

Чеповий В. 116.

Чернюк Р. 445

Шаля В. 413

Шамрай М. 190

Шевчук С. 179

Шкробот П. 77,79

Щербанюк В. 219

Юриняк А. 98

Юрчак М. 112

Яремчук А. 273

Ярмолюк М. 146

Яхницька С. 234, 262

Стаднік Н. 254

Т

Томчишена Н. 191

Тополенко М. 422

Труняк С. 169, 211

У

Ф

Франкова Н. 397

Фурман В. 255

Х

Худа О. 176

Ц

Цимбалюк О.В. 117

Ч

Чорногод Ф. 171

Чуба С. 297

Ш

Шульга І. 23-24

Шуляков Т. 200

Шум А. 148

Щ

Щетинська Л. 261

Ю

Юшук З. 107

Я

Яцентюк В. 223, 232, 331

Ящук В. 283, 328

Ящук П. 16, 66, 355

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

А

Адампіль, Старосинявський р-н 436
Андрійківці, Хмельницький р-н 147

Б

Баглаї, Волочиський р-н 297
Базалія, Віньковецький р-н 400
Балабанівка, Новоушицький р-н 113
Балин, Дунаєвецький р-н 141
Баслай, Хмельницький р-н 111
Берегелі, Красилівський р-н 202
Білогірський р-н 159, 172, 178, 266, 269, 283, 416
Блищанівка, Дунаєвецький р-н 130, 142
Борщівка, Городоцький р-н 158, 161
Бохни, Летичівський р-н 258

В

Велика Березна, Полонський р-н 117
Велика Побійна, Дунаєвецький р-н 135
Велика Яромирка, Городоцький р-н 203
Велике Залісся, Кам'янець-Подільський р-н 150
Великий Лазучин, Теофіпольський р-н 392
Великий Олександрів, Віньковецький р-н 103, 214
Великі Мацевичі, Старокостянтинівський р-н 171, 314
Вереміївка, Красилівський р-н 125
Веселці, Городоцький р-н 155-157
Веснянка, Старокостянтинівський р-н 264, 312, 411
Вівсі, Чемеровецький р-н 401
Вільхівці, Чемеровецький р-н 106
Вільховець, Новоушицький р-н 216
Вінницька обл. 13, 23
Віньківці 251, 315, 425, 430
Віньковецький р-н 99, 118, 162, 187, 200, 206, 207, 209, 279
Волиця-Польова, Теофіпольський р-н 195, 205
Волочиський р-н 244, 320, 389, 413, 454
Воронківці, Старокостянтинівський р-н 411

Глинники, Славутський р-н
295
Голозубинці, Дунаєвецький
р-н 93
Голосків, Летичівський р-н
387
Городок 39, 160, 197

Дашківці, Вінковоцький р-н
228
Деражня 420
Деражнянський р-н 186, 198,
250, 261, 308
Дзеленці, Волочиський р-н 412

Жабче, Старокостянтинів-
ський р-н 271

Залісці, Дунаєвецький р-н 259
Заслучне, Красилівський р-н 220

Ізяслав 231
Ізяславський р-н 237, 384,
417, 418
Ільківці, Теофіпольський р-н
224

Кам'янець-Подільський 330, 396
Кам'янець-Подільський р-н
131, 191, 333, 404
Карпівці, Старосинявський р-н
303
Киликіїв, Славутський р-н 242
Клинове, Городоцький р-н 154,
189

Г
Городоцький р-н 163, 165,
167, 175, 217, 272
Григорівка,
Старокостянтинівський р-н
146
Гуменці, Кам'янець-
Подільський р-н 152, 221

Д
Дружне, Красилівський р-н
202
Дунаївці 278
Дунаєвецький р-н 135, 138,
139, 212, 226, 230, 247, 257,
278, 294, 296

Ж

З

Заставці, Старосинявський
р-н 302

І

Іршики, Старокостянтинівсь-
кий р-н 301

К

Коржівці, Деражнянський р-н
101
Комарівці, Славутський р-н 402
Красилів 222
Красилівський р-н 90, 122, 270,
406
Красноставці, Чемеровецький
р-н 394

Крупець, Славутський р-н
223, 232
Купин, Городоцький р-н 168
Купіль, Волочиський р-н 319
Куражин, Новоушицький р-н
323

Ладиги, Старокостянтинів-
ський р-н 271
Левківці, Волочиський р-н 123
Летичів 437, 462
Летичівський р-н 89, 100,
149, 184, 188, 204, 244, 246,
276, 293, 390, 391, 409, 438
Липки, Старосинявський р-н
179
Лисець, Дунаєвецький р-н 134

Майдан-Лабунівський
Шепетівський р-н 94
Малий Лазучин,
Теофіпольський р-н 210
Малий Чернятин, Старо-
костянтинівський р-н 411
Малиничі, Хмельницький р-н
398
Малишівка, Старокостянтинів-
ський р-н 301
Маліївці, Дунаєвецький р-н 140
Мар'янівка, Теофіпольський р-н
253
Меджибіж, Летичівський р-н
12, 378, 378, 379, 383

Курівка, Городоцький р-н 153
Куровечка, Волочиський р-н
208
Кустівці, Полонський р-н 97
Кушнірівка, Волочиський р-н
128

Л

Лідихівка, Теофіпольський р-
н 2015
Лісові Гринівці, Хмельниць-
кий р-н 280
Лозова, Волочиський р-н 104,
192
Ломаченці, Вінковецький р-н
397
Лютарівка, Теофіпольський
р-н 201

М

Мирутин, Славутський р-н 393
Митківці, тепер Летичівський
р-н 124
Михайлівка, Дунаєвецький р-н
130
Мовчани, Красилівський р-н
196
Мудриголови, Городоцький
р-н 321
Мшанець, Старосинявський
р-н 382
М'якоти, Ізяславський р-н
235

Н

- Нестерівці, Дунаєвецький р-н 121, 414
Нетішин 107, 193, 243, 275, 277, 435, 447
Нижнє, Деражнянський р-н 241

О

- Ожигівці, Волочиський р-н 199

П

- Паплинці, Старосинявський р-н 316
Печеськи, Хмельницький р-н 147
Пилипи-Олександрівські, Віньковецький р-н 219
Пилипи-Хребтіївські, Новоушицький р-н 423
Пилява, Старосинявський р-н 256
Пишки, Старосинявський р-н 448
Підлісний Мукарів, Дунаєвецький р-н 137

Р

- Радівці, Деражнянський р-н 105
Радісне, Красилівський р-н 196
Радковиця, Городоцький р-н 166
Раштівка, Старокостянтинівський р-н 310, 411

С

- Самчики, Старокостянтинівський р-н 305
Сарнів, Волочиський р-н 208
Сербинівка, Старокостянтинівський р-н 114
Серединці, Шепетівський р-н 115

- Нове Село, Ізяславський р-н 233
Новоушицький р-н 252, 309, 317, 407, 408

- Онацьківці, Полонський р-н 329

- Полонне 120
Полонський р-н 239, 265, 328
Поляни, Волочиський р-н 399
Полянє Славутський р-н 174
Поляхове, Теофіпольський р-н 182
Попівці, Летичівський р-н 254, 285, 452
Правутини, Славутський р-н 134
Проскурів 96, 98

- Редвинці, Хмельницький р-н 110
Рідкодуби, Хмельницький р-н 385

- Сирватинці Городоцький р-н 173
Скіпче, Городоцький р-н 170
Славута 126, 449
Славутський р-н 143, 177, 245, 248, 286, 292, 299, 300, 326, 328, 331, 352, 431, 444

Слобідка-Малієвецька,
Дунаєвецький р-н 140
Слобідка-Рахнівська,
Дунаєвецький р-н 236
Солов'є, Славутський р-н
(тепер у складі Нетішина) 275
Спасівка, Городоцький р-н 185
Стецьки,
Старокостянтинівський р-н
148
Станіславівка, Кам'янець-
Подільський р-н 318
Старе Поріччя, Городоцький
р-н 176
Старокостянтинів 109, 433,
450, 459

Теофіпольський р-н 121
Терешівці, Хмельницький р-н
234, 337
Тернова, Дунаєвецький р-н
136

Хмельницький 274, 377, 388,
422, 426, 429, 432, 440-443,
453, 455
Хмельниц. р-н 244
Холодець, Волочиський р-н
319

Цимбалівка, Старокостян-
тинівський р-н 116

Чаньків, Дунаєвецький р-н 145
Чемеровецький р-н 227, 284,
405

Старокостянтинівський р-н
92, 127, 238, 268, 298, 306, 307,
375, 410, 428
Стара Синява 95
Старосинявський р-н 88, 129,
132, 218, 260, 267, 281, 282,
290, 291, 311, 324, 325, 380,
386, 451
Стригани, Славутський р-н 395
Строки, Теофіпольський р-н
102
Супрунківці, Кам'янець-
Подільський р-н 150
Суслівці, Летичів. р-н 285

Т

Тинна, Дунаєвецький р-н 108
Тростянци, Городоцький р-н
403

Х

Хоптинці, Городоцький р-н
181
Храбузна, Полонський р-н
329

Ц

Ч

Черешенька, Деражнянський р-н
262
Черче, Чемеровецький р-н 112

Ш

Шебутинці, Новоушицький
р-н 424
Шепетівка 415

Шепетівський р-н 144, 190,
213, 225, 240, 249, 273, 287,
322, 419

Шрубків, тепер Летичівський
р-н 124, 304, 313, 446

Ю

Юринці, Городоцький р-н 183

Я

Ярмолинецький р-н 91, 119,
169, 180, 211, 229, 255, 381

Ясківці, Деражнянський р-н
263

Яромира, Городоцький р-н 194

СПИСОК РОЗПИСАНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

1. Ветеран
2. Вісник Деражнянщини
3. Вперед
4. Голос України
5. Городоцький вісник
6. День
7. Дніпро
8. Дунаєвецький вісник
9. Енергобудівник
10. Життя і слово
11. Життя міста
12. Життя
Старокостянтинівщини
13. Життя Теофіпольщини
14. Зоря Надгориння
15. Кам'янець-Подільський
вісник
16. Колос
17. Корчагінець
18. Красилівський вісник
19. Летичівська газета
20. Майбуття
21. Наддніпрянська правда
22. Наше місто
23. Нетішинський вісник
24. Нове життя
25. Новий шлях
26. Писанка
27. Подільський кур'єр
28. Подільські вісті
29. Подільські новини
30. Поділля
31. Поділля
32. Прапор Жовтня
33. Прибузька зоря
34. Провінція
35. Проскурів
36. Пульс
37. Радянська школа
38. Ровесник
39. Сільські новини
40. Славутчина
41. Слово Просвіти
42. Трудівник Полісся
43. Урядовий кур'єр
44. Шепетівський вісник
45. Шкільний світ

ЗМІСТ

Передмова	3
Мацько В. П. Забуттю не підлягає	4
Офіційні документи	9
Література на дану тему	22
I. Загальні праці	22
II. Збірники наукових праць. Матеріали наукових конференцій	24
III. Періодичні видання про голодомор на Хмельниччині	27
IV. Література про голодомор в окремих районах та населених пунктах	30
V. Тема голодомору в художніх творах хмельничан	50
VI. Вшанування пам'яті жертв голодомору	52
Іменний покажчик	63
Географічний покажчик	69
Список розписаних періодичних видань	75

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

Довідкове видання

**Минувшини чорні рядки і пам'яті світла
скорбота
ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ
НА ХМЕЛЬНИЧЧИНІ**

Довідково-бібліографічне видання

Відповідальна за випуск:
Синиця Н. М.

Комп'ютерне опрацювання, верстка, правка:
Берлоус Ю. С., Дорош В.Ю.

Підписано до друку 18.11.2008 р. Формат А3.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографією. Тираж пр.

Віддруковано з готового оригінал-макета ПП Заколотним М. І.,
тел. (8 0382) 76-21-31